

RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniach 8 - 9 października 2016 r. na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych oraz obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym realizowanych w formie stacjonarnej (I stopień) i niestacjonarnej (I i II stopień) w Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Wojciech Downar- członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Jadwiga Berbeka– ekspert PKA
2. prof. dr hab. Wanda Gaczek– ekspert PKA
3. mgr Beata Sejdak – ekspert ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia
4. Paweł Czerwony – ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców
5. Piotr Wodok – ekspert ds. studenckich.

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym w Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku w związku z upływem okresu obowiązywania oceny pozytywnej, wyrażonej w Uchwale Prezydium PKA nr 1039/2010 z dn. 07.10.2010 r. Wizytacja PKA przeprowadzona w 2010 roku była powtórna oceną jakości kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*, poprzedzoną oceną warunkową wydaną przez Prezydium PKA w 2009 roku (Uchwała nr 628/2009 z dn. 02.07.2009 r.). Uczelnia podjęła wówczas działania naprawcze, które dotyczyły: minimum kadrowego (uzupełnienie jednej osoby posiadającej stopień naukowy doktora oraz dorobek naukowy w zakresie ocenianego kierunku studiów, a także oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego); programu studiów (korekta punktów ECTS, zwiększenie liczby godzin ćwiczeniowych, wprowadzenie egzaminów, jako formy zaliczenia przedmiotów specjalnościowych, ujęcie w planach i programach studiów praktyk zawodowych, podniesienie jakości recenzji prac dyplomowych); spraw studenckich (powołanie Komisji Stypendialnej, uzupełnienie składu Senatu o przedstawicieli studentów zgodnie z wymogiem ustawowym – 20%). Ponadto Uczelnia wprowadziła istotne zmiany dotyczące prowadzenia szerokiej działalności naukowo - badawczej poprzez realizację tematów badawczych i organizację konferencji. Co więcej odnotowano znaczne zwiększenie działalności publikacyjnej pracowników, nawiązanie szerszej współpracy międzynarodowej, wzbogacenie bazy dydaktyczno-naukowej, w tym rekreacyjno- sportowej. Zadbano również o usprawnienie przepływu informacji pomiędzy studentami a dziekanatem.

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem Samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, ze studentami, przedstawicielem Biura Karier, Opiekunem praktyk oraz z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Przeprowadzono także

hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów, jak również weryfikację przedłożonej do wglądu podczas wizytacji dokumentacji, w tym prac etapowych i dyplomowych.

Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia o których Zespół poinformował władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo	Niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia			X		
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia			X		
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		X			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy			X		
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		X			

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Kryterium 1

Uczelnia w odpowiedzi na raport z wizytacji ustosunkowała się do wszystkich uwag i zaleceń sformułowanych dla kryterium 1. W szczególności Uczelnia podjęła takie działania jak:

- Opracowanie macierzy efektów kształcenia dla studiów I i II stopnia (w załączeniu do odpowiedzi),
- Opracowanie wystandaryzowanego wzoru sylabusu (w załączeniu) oraz podjęła działania mające na celu uzupełnienie / modyfikację / uporządkowanie istniejących sylabusów.
- Zaproponowanie korekty programu kształcenia i dodanie treści związanych z zagadnieniami rekreacji. Zmiany w programie będą rozpatrywane na posiedzeniu Senatu Uczelni w styczniu i będą obowiązywać od r.a. 2017 / 2018.
- Uzupełnienie uchwały rekrutacyjnej o zagadnienia trybu postępowania rekrutacyjnego, z uwzględnieniem różnych grup kandydatów (m.in. obcokrajowcy).
- Zmodyfikowano sposób sprawdzenia wiedzy na egzaminie dyplomowym, tj. poszerzono zakres egzaminu również o wiedzę z zakresu przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych.
- Zobowiązanie kierownika Biura Karier do zwiększenia kontroli nad przebiegiem praktyk oraz do sporządzania analiz w tym zakresie, jak również opracowania wniosków z prowadzonych analiz w zakresie badania losów zawodowych absolwentów.
- Stopniowe zwiększanie wykorzystania platformy e-learningowej, zgodnie z posiadanymi w tym zakresie doświadczeniami Uczelni.
- Ponadto Uczelnia zobowiązała się do analizy i monitorowania przyczyn odstępstw od planów zajęć (zmiana godzin zajęć, sal).

Biorąc pod uwagę zakres podjętych działań, jak również fakt, że Uczelnia ustosunkowała się do wszystkich uwaga (również tych w formie zaleceń, chociaż nie wszystkie je udokumentowała) można uznać za uzasadnione podniesienie oceny ze „znacząco” na „w pełni”.

Kryterium 2

Uczelnia odpowiedziała na wszystkie uwagi zawarte w raporcie z wizytacji dotyczące kryterium 2. Zespół Oceniający sformułował następujące zalecenia:

- **Uzupełnienie minimum kadrowego oraz dążenie do jego ustabilizowania.**

Analiza dorobku naukowego i doświadczenia zawodowego osób przedstawionych do minimum kadrowego wykazała, że na kierunku *turystyka i rekreacja* drugiego stopnia nie jest spełniony warunek dotyczący minimum kadrowego. W minimum kadrowym brakuje dwóch osób ze stopniem naukowym doktora. Do przedstawionego przez Uczelnię minimum kadrowego nie zostały zaliczone dwie osoby (jedna ze stopniem doktora ze względów formalnych – w związku z urlopem bezpłatnym w okresie od dnia 15.10.2016 r. do 01.06.2017 r. oraz jedna z tytułem zawodowym magistra ponieważ nie posiada doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią, związanego z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku).

W odpowiedzi Uczelnia napisała, iż „władze /.../ podjęły intensywne starania o uzupełnienie brakującej kadry”. Ponadto, w przypadku osoby przebywającej na urlopie bezpłatnym władze Uczelni deklarują wykonanie przez nią zajęć w miesiącach czerwiec i w pierwszej dekadzie lipca. Powyższe argumenty są niewystarczające, ponieważ nie wnoszą istotnych zmian w stosunku do tego, co było przedmiotem analizy podczas wizytacji kierunku oraz nie zostały w żaden sposób udokumentowane.

Zaznaczyć należy, że nawet zaliczenie powyższych osób do minimum kadrowego nie wypełni brakującej kadry, ponieważ przedstawiony (i niezaliczony) do minimum kadrowego magister nie może samodzielnie zastąpić doktora (i tak brakuje jednego magistra).

- **Uporządkowanie wykazu dziedzin naukowych i dyscyplin, do których odnoszone są efekty kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja*.**

Występowała rozbieżność pomiędzy wykazem dyscyplin występujących w raporcie samooceny a systemem POL-on. Po dyskusjach w trakcie wizytacji, uznano, że w raporcie samooceny

występuje zbyt duża liczba dyscyplin i nie wszystkie z nich mają pełne odzwierciedlenie w efektach kształcenia. Uczelnia skorygowała przyporządkowanie kierunku *turystyka i rekreacja* do dyscyplin naukowych, co ma swoje odzwierciedlenie we wpisach w systemie POL-on.

- **Stale zwiększać ilość praktyków w kadrze prowadzącej zajęcia na kierunku.**

Uczelnia w ostatnim czasie zwiększyła liczbę zatrudnionych osób z doświadczeniem praktycznym w związku z prowadzeniem specjalności „hotelarstwo i gastronomia”. Uczelnia planuje w bieżącym roku akademickim pozyskać dodatkowych praktyków, głównie do prowadzenia zajęć specjalistycznych.

- **W przypadkach wskazanych w załączniku nr 4 Raportu należy sporządzić aneks do umowy o pracę w celu uzupełnienia informacji o Uczelni czy stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy, zgodnie z wymogiem określonym w art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.**

Uczelnia sporządziła wzór aneksu do Umowy o pracę (w załączeniu do odpowiedzi na raport), w którym pracownik informuje Uczelnię czy jest ona podstawowym lub dodatkowym miejscem pracy.

Ze względu na brak minimum kadrowego na studiach II stopnia ocena kryterium 2 nie może zostać podniesiona.

Kryterium 5

W odpowiedzi na zalecenia i uwagi dotyczące kryterium 5 Uczelnia podjęła następujące działania:

- Poszerzenie innowacyjnych form prowadzenia zajęć (m.in. zajęcia wyjazdowe we własnym ośrodku w Palczewie).
- Od semestru letniego 2017 r. dla nowych grup seminarzystów zostanie przedstawiona oferta większej liczby promotorów.
- Z początkiem semestru letniego 2017 r. będzie funkcjonował opiekun studentów zagranicznych.

W przypadku kryterium 5, biorąc pod uwagę zakres podjętych działań, można uznać za uzasadnione podniesienie oceny ze „znacząco” na „w pełni”.

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżnia jąco	w pełni	znacząco	częściowo	niedosta- tecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		X			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia			X		

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			
--	--	----------	--	--	--

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia					
1.1	Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *				
1.2	Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.				
1.3	Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.				
1.4.	Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *				
1.5	Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *				
1.5.1.	W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.				
1.5.2	Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *				
1.5.3.	Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.				
1.5.4.	Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.				
1.5.5.	Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS. *				
1.5.6.	Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w				

wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *

- 1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *
- 1.5.8. Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *
- 1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.
- 1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.
- 1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.
- 1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.
- 1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *
- 1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.
- 1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

1. Ocena – *znacząco*

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Założeniem kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* jest wykształcenie absolwentów, którzy będą mogli dobrze poruszać się na rynku pracy, poprzez elastyczne dostosowanie się do wymagań innowacyjności i kreatywności w zakresie swoich kompetencji zawodowych. Kształcenie na kierunku *turystyka i rekreacja* ma charakter wyspecjalizowany, w ramach jednej branży, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów ekonomicznych i zarządczych. Wszystkie specjalności są ukierunkowane na zdobywanie kompetencji w zakresie szeroko pojętej turystyki, z mniejszym akcentem na rekreację. Kształcenie odbywa się na kilku specjalnościach: na I stopniu są to

„Hotelarstwo i gastronomia”, „Organizacja usług turystycznych”, „Komunikacja medialna w turystyce” i „Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym” oraz na II stopniu „Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii”, „Gospodarka turystyczna w regionie”, „Turystyka międzynarodowa”, „Komunikacja społeczna i dziennikarstwo w turystyce”, „Turystyka zdrowotna – odnowa biologiczna”. Zagadnienia dotyczące rekreacji mają odzwierciedlenie w kilku przedmiotach, ale nie stanowią ona o tożsamości kierunku.

Realizowana koncepcja kształcenia ma odzwierciedlenie w misji Uczelni, która nawiązuje do kształtowanie postaw przyszłych absolwentów przez propagowanie wzorców twórczych i odpowiedzialności za ich życie zawodowe, publiczne i prywatne. Uczelnia w misji i wizji postawiła przed sobą zadanie przekazywania rzetelnej wiedzy i umiejętności praktycznych oraz umiejętności dostosowywania się do rynku pracy. Uczelnia realizuje swoją misję nawiązującą bezpośrednio do nazwy szkoły – kształci w dwóch obszarach zagadnień: turystyki oraz języków obcych. Uczelnia dobrze wykorzystuje posiadane kompetencje w zakresie języków obcych na wizytowanym kierunku ponieważ wymiar zajęć z języków obcych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest wysoki na wszystkich poziomach i formach (np. na studiach stacjonarnych I stopnia – 360 godzin). Przejawem spójności strategii Uczelni i koncepcji kształcenia jest również kierunek filologiczny, na którym jest specjalność język angielski w turystyce, co z jednej strony zapewnia możliwość dobrego przygotowania językowego do pracy w turystyce, z drugiej stanowi komplementarną ofertę studiowania w stosunku do wizytowanego kierunku.

Uczelnia zgodnie z założeniami strategii dywersyfikuje ofertę edukacyjną (dwa poziomy kształcenia, stosunkowo bogata i zróżnicowana oferta specjalności) oraz podejmuje współpracę z otoczeniem społeczno – gospodarczym, która wzbogaca proces kształcenia i przyczynia się do lepszego przygotowania absolwenta do rynku pracy.

Uczelnia bezpośrednio nie ma sformułowanej polityki jakości, jednak w założeniach strategii podkreśla rolę jakości i efektywności nauczania jako zadania priorytetowego.

Uczelnia, poprzez niektórych wykładowców uczestniczących w procesie opracowywania koncepcji kształcenia i posiadających znaczne doświadczenie międzynarodowe w branży turystycznej, uwzględnia również wzorce międzynarodowe przenoszone w sposób naturalny na program i proces kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*.

Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że koncepcja kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodna z realizowaną przez Uczelnię misją i strategicznymi kierunkami rozwoju.

1.2.

W planach rozwoju kierunku Uczelnia stara się uwzględniać potrzeby branżowego rynku pracy. W tym zakresie aktualnie prowadzone są badania przez pracowników Uczelni pt. „Analiza systemu kształcenia zawodowego dla branży turystycznej”. W ramach badań zbierane są ankiety od pracowników liniowych (90 pytań) oraz zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych (120 pytań). Wyniki badań posłużą do dyskusji nad oczekiwanymi efektami kształcenia dla branży turystycznej i Uczelni oraz prowadzonych w Uczelni kierunków i specjalności. Kluczowym etapem badania będzie konferencja w lutym przyszłego roku, podczas której zostaną przedyskutowane efekty w gronie pracodawców i samych studentów. Wnioski z badań i dyskusji mają być wdrożone na Uczelni. Podejmowane w tym zakresie działania są istotne również z punktu widzenia planowanego uruchomienia kierunku *zarządzanie* ze specjalnościami „Zarządzanie gospodarką turystyczną” oraz „Logistyka w turystyce”. W najbliższych latach kontynuowana i rozwijana będzie działalność edukacyjna oraz naukowa w dziedzinach ściśle związanych z turystyką. Do wiodących tematów należy zaliczyć turystykę kulturową w regionach świata ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulinarnego oraz turystykę biznesową.

W ramach rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja* planowana jest bliższa współpraca z przedstawicielami zewnętrznych podmiotów gospodarczych w celu lepszego przygotowania studentów do wejścia na rynek pracy. Obecnie w Uczelni funkcjonuje Rada Interesariuszy powołana w 2015, która spełnia rolę grupy, w której dyskutowane są potrzeby rynku, zgłaszane przez przedstawicieli otoczenia gospodarczego z takich instytucji jak: hotele, izby turystyczne, izby współpracy polsko-ukraińskiej oraz szkoły ponadgimnazjalne. Funkcjonowanie Rady jest w początkowej fazie rozwoju, ale do tej pory podjęła ona kilka zagadnień. Na posiedzeniu Rady w dniu

20.05.2015 podjęto m.in. następujące działania: dalsze przekształcenia Uczelni w kierunku prowadzenia kształcenia na profilach praktycznych, ocena praktyk studenckich odbytych w biurach turystyki warszawskiej Izby Turystyki, dokonano oceny współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi. W skład Rady wchodziły osoby z następujących instytucji otoczenia: Warszawska Izba Turystyczna, Hotel Lord, Hotel Marriott Lotnisko, Zespół Szkół z Grodziska Mazowieckiego, Biuro Podróży Elen Tour, Przedsiębiorstwo Organizacji Turystyki Rekreacji i Sportu (POTRISR). Działalność Rady powinna być systematycznie rozwijana oraz angażowana w działalność Uczelni, w tym w planowanie jej rozwoju. Zapewni to systematyczny dopływ informacji z rynku pracy o jego wymogach i pozwoli odpowiednio planować działania pod kątem oczekiwań i wymagań rynku pracy.

1.3.

Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do dwóch obszarów kształcenia: nauki społeczne oraz nauki medyczne, nauki o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej, określając na podstawie przypisanych punktów ECTS udział pierwszego obszaru na 82% na pierwszym stopniu i 65% na drugim stopniu, co oznacza przypisanie do obszaru nauki medyczne, nauki o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej na pierwszym i drugim stopniu odpowiednio na poziomie 18% i 35%. Jednostka w Raporcie Samooceny wskazała nadmierną liczbę dziedzin nauk (np. nauki prawne) oraz dyscyplin naukowych (jak psychologia, socjologia i prawo), do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Kwestia ta została przedyskutowana w trakcie wizytacji. W systemie POL-on, jak i w udostępnionych przez Jednostkę dokumentach, te dziedziny i dyscypliny naukowe nie są wymieniane i to odpowiada stanowi faktycznemu i realizowanym obecnie efektom kształcenia. Aktualne przypisanie kierunku do dziedzin i dyscyplin, potwierdzone wpisem w systemie POL-on jest następujące: dziedzina nauk o zdrowiu oraz dziedzina nauk ekonomicznych w dyscyplinach: ekonomia, finanse oraz nauki o zarządzaniu. Przypisanie takie jest uzasadnione z punktu widzenia opisu kierunku za pomocą efektów kształcenia, jak również treści przewidzianych w programie studiów.

1.4

Jednostka określiła efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja*, zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia (uchwała Senatu z dnia 19.12.2012 r.). Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku są spójne (w niektórych przypadkach wręcz tożsame) z wybranymi efektami kształcenia dla dwóch wybranych obszarów kształcenia tj. nauki społeczne i nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej, pierwszego i drugiego poziomu kształcenia oraz profilu praktycznego, do których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Formułując efekty kierunkowe dla kierunku *turystyka i rekreacja na pierwszym stopniu* w zakresie obszaru nauki społeczne wykorzystano wszystkie efekty obszarowe, z zakresu profilu praktycznego. Natomiast w obszarze nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej wskazano 4 efekty w zakresie wiedzy (przy 12 obszarowych) i 8 w zakresie umiejętności (przy 14 obszarowych) oraz 4 w zakresie kompetencji społecznych (przy 9 obszarowych). Pozwala to stwierdzić, że na pierwszym stopniu efekty kształcenia w obszarze nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej stanowiły 20% efektów w zakresie wiedzy, 38% w zakresie umiejętności i 44% w zakresie kompetencji społecznych w obrębie wszystkich zakładanych efektów. Odpowiada to przyjętym proporcjom przypisania kierunku *turystyka i rekreacja* do wybranych obszarów kształcenia.

Na drugim stopniu w opisie efektów kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja* użyto skrótów odnoszących się do profilu ogólnoakademickiego (np. S2A_W01, S2A_W05), ale opis kierunku wskazuje, że odnosi się do profilu praktycznego i w dyskusji w trakcie wizytacji też tak wskazywano, więc jest to zapewne pomyłka, którą należy usunąć. W obszarze nauk społecznych wskazano 10 z 11 obszarowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, 9 z 11 efektów w zakresie umiejętności i 6 z 7 w zakresie kompetencji społecznych do których przyporządkowano kierunkowe efekty kształcenia. Natomiast w obszarze nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej wskazano 5 efektów w zakresie wiedzy (przy 12 obszarowych) i 7 w zakresie umiejętności (przy 15 obszarowych) oraz 6 w zakresie kompetencji społecznych (przy 9 obszarowych). Dowodzi to, że na drugim stopniu efekty kształcenia w obszarze nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej stanowiły 20% efektów w zakresie

wiedzy, 38% w zakresie umiejętności i 44% w zakresie kompetencji społecznych w obrębie zakładanych efektów kierunkowych. Odpowiada to przyjętym proporcjom przypisania kierunku *turystyka i rekreacja* do wybranych obszarów kształcenia. Porównanie efektów kształcenia na I i II stopniu pozwala dostrzec pogłębienie na II stopniu efektów realizowanych na stopniu I.

Dokumenty udostępnione przez Wydział w trakcie wizytacji pozwalają stwierdzić, że sformułowano nie tylko efekty kierunkowe, ale również efekty realizowane na poszczególnych specjalnościach (specjalnościowe) i należy uznać, że te są sformułowane w zrozumiały sposób i są szczegółowe. Jednakże, nie są one powiązane ani z efektami kierunkowymi, ani obszarowymi w sposób formalny, jednak istnieje merytoryczna spójność pomiędzy efektami specjalnościowymi a kierunkowymi. Treści realizowanych przedmiotów specjalnościowych odpowiadają efektom sformułowanym dla specjalności.

Podstawowym stwierdzonym mankamentem w zakresie oceny spójności efektów kształcenia jest brak zbiorczej macierzy efektów kształcenia, która pokazywałaby, na jakich przedmiotach są realizowane poszczególne efekty kierunkowe. Częściowo taka informacja znajduje się w sylabusach, ale jest ona niepełna. Pozwoliłoby to na całościową ocenę założeń procesu dydaktycznego. Na poziomie przedmiotów wydaje się, że w niektórych przypadkach przypisanie danego efektu do danego przedmiotu jest nieuprawnione (w sylabusie przedmiotu „Turystyka aktywna”, prowadzonym na I stopniu wskazuje się również efekty dla II stopnia). Wniosek ten potwierdza także analiza sylabusów, które były przygotowywane w nieujednolicony sposób i nie wszystkie poprawnie wskazują odniesienia efektów kształcenia (np. w sylabusach z przedmiotów: „Gastronomia a kultura”, „Gastronomia jako produkt turystyczny”, „Kuchnie regionalne i narodowe w gastronomii”, „Nowe technologie w produkcji gastronomicznej” czy „Nowe trendy w żywieniu człowieka” efekty przedmiotowe odniesiono do specjalnościowych, np. w sylabusie przedmiotu „Jakość usług w hotelarstwie i gastronomii” wskazano odniesienie do efektów kierunkowych, obszarowych i specjalnościowych, a w niektórych przedmiotach, np. „Żywienie człowieka”, nie wskazano odniesień w ogóle). W tym zakresie należałoby ujednolicić sposób wskazywania odniesień efektów przedmiotowych w sylabusach, kierując się zasadą, że podstawowym jest odniesienie do efektów kierunkowych.

Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku *turystyka i rekreacja* nie w pełni uwzględniają zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, które jak wykazują wyniki wizytacji, studenci w rzeczywistości zdobywają.

Efekty kształcenia na kierunku mają bezpośrednie powiązanie z określonymi efektami kształcenia dla obszarów kształcenia. Efekty kierunkowe zostały sformułowane w sposób zrozumiały, umożliwiając ich weryfikację. Widoczny jest jednak brak efektów specjalistycznych na poziomie kierunku (szczególnie na studiach I stopnia), powiązanych z kompetencjami IT, które w branży turystycznej odgrywają bardzo ważną rolę. Na poziomie przedmiotów na studiach I stopnia występuje przedmiot „Technologia informacyjna”, którego efekty obejmują wiele przydatnych, praktycznych zagadnień takich jak wykorzystanie systemów rezerwacyjnych np. Amadeus, Booking.com, Skyscanner.pl. Na studiach II stopnia w umiejętnościach określone jest, że student: „Potrafi posługiwać się narzędziami i technikami informatycznymi w celu pozyskiwania danych, a także poddawania je analizie”. To jedyny aspekt odnoszący się do tego jakże ważnego obszaru.

Studenci wizytowanego kierunku mogą znaleźć opis zakładanych efektów kształcenia w kartach poszczególnych przedmiotów, które są dostępne w dziekanacie oraz na stronie internetowej Uczelni. Karta przedmiotu zawiera modułowe efekty kształcenia, a sposób ich prezentacji jest czytelny dla studentów. Studenci nie są dobrze zaznajomieni z efektami kształcenia, jednak po przytoczeniu kilku przykładowych efektów w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA oceniają, że są sformułowane w sposób zrozumiały. Studenci mają świadomość rodzaju i zakresu wiedzy oraz umiejętności, jakie uzyskają po zakończeniu studiów, a w ocenie większości stanowi to dobre przygotowanie do dalszej kariery zawodowej.

1.5.

1.5.1

Nie dotyczy

1.5.2.

Plan studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* ma strukturę modułową. W strukturze planu

studiów występują następujące moduły: z zakresu nauk podstawowych, o charakterze praktycznym (w tym: zajęcia laboratoryjne, warsztatowe i projektowe), niezwiązane z kierunkiem studiów zajęcia ogólnouczelniane, z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych, do wyboru przez studenta, z języka obcego, z wychowania fizycznego i praktyki zawodowe. Zgodnie z załączonymi programami studiów na I stopniu studiów kształcenie jest oferowane na 4 specjalnościach, tj. „Hotelarstwo i gastronomia”, „Organizacja usług turystycznych”, „Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym” i „Komunikacja medialna w turystyce”. W Raporcie Samooceny wymieniono 2 specjalności: „Hotelarstwo i gastronomia” oraz „Organizacja usług turystycznych”. Zgodnie z informacją przekazaną w trakcie wizytacji w roku akademickim 2016/2017 uruchomione były dwie specjalności: „Hotelarstwo i gastronomia” oraz „Menadżer hotelarstwa i gastronomii”, choć ta ostatnia nazwa nie występuje w dokumentach Raportu Samooceny, ani programach. Należy usunąć te niespójności w dokumentach.

Na studiach II stopnia proponowane są 4 specjalności: „Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii”, „Gospodarka turystyczna w regionie”, „Komunikacja społeczna i dziennikarstwo w turystyce”, „Turystyka zdrowotna - odnowa biologiczna” i „Turystyka międzynarodowa”. W roku akademickim 2016/2017 uruchomiono specjalności: „Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii” oraz „Turystyka zdrowotna - odnowa biologiczna”.

Dobór treści programowych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualnie stosowane w hotelarstwie i gastronomii rozwiązania związane z zakresem ocenianego kierunku. Wydaje się, że nieco słabiej dostosowany do realiów rynkowych jest dobór treści z zakresu rekreacji.

Analiza programów studiów wskazuje, że przedmioty podstawowe i kierunkowe dają poprawną merytoryczną podstawę uzyskania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z zakresu turystyki. Jednakże nazwa kierunku brzmi *turystyka i rekreacja* i trzeba stwierdzić, że problematyka rekreacji jest wyraźnie słabiej reprezentowana w treściach programowych. Na I stopniu jest tylko po jednym przedmiocie podejmującym problematykę rekreacji wśród przedmiotów podstawowych i kierunkowych. Na II stopniu w grupie przedmiotów podstawowych problematyki rekreacji w ogóle nie ma, a wśród przedmiotów kierunkowych jest jedynie „Marketing usług turystycznych i rekreacyjnych” (sylabus nie został załączony, nie można ocenić na ile efekty dotyczące rekreacji są w jego trakcie realizowane). Należałoby wprowadzić modyfikacje programu studiów uwzględniając w nich problematykę rekreacji w większym stopniu lub docelowo rozważyć korektę nazwy kierunku.

Dobór treści programowych uwzględnia potrzeby rynku pracy w turystyce. Ten aspekt jest silną stroną Jednostki. Władze i kadra dydaktyczna rekrutuje się w pewnej części spośród praktyków oraz pozostają w stałym kontakcie z branżą, więc elastycznie i systematycznie starają się uwzględniać potrzeby rynku w programie studiów i przekazywanych treściach. Tematy prac dyplomowych na ogół były zbieżne z kierunkiem *turystyka i rekreacja*, choć znów, tematyka rekreacji była rzadko reprezentowana.

Treści programowe na ocenianym kierunku są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji i efektami kształcenia oraz zakładają wykorzystanie aktualnie używanych w praktyce rozwiązań naukowych, które wymagane są przez rynek pracy. Przykładem takiego działania może być wspomniany wcześniej program Amadeus, udostępniony Uczelni przez producenta, a w rzeczywistości najczęściej wykorzystywany do obsługi ruchu turystycznego i rezerwacji w hotelach. Innym tego typu przykładem są programy praktyk, które w porozumieniu z pracodawcami zostały przygotowane z uwzględnieniem realnych możliwości wskazanych w umowach placówek, np. hoteli, w których jest uwzględniona technika pracy centrali telefonicznej lub rozmowa w języku obcym z przełożonym i gośćmi. Dopasowanie treści potwierdzają również rozmowy ze studentami, którzy zapytani o ich ocenę odpowiadali twierdząco, że treści te są dostosowane w wysokim stopniu do tego, czego oczekuje od nich rynek, a w szczególności w nawiązaniu do prowadzonych praktyk, staży i prac w jakie są zaangażowani studenci. Nieliczna grupa studentów mówiła o rozminięciu się praktyk w odniesieniu do tego, co było przerabiane na zajęciach.

1.5.3

Treści przedmiotów uwzględnionych w programie studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* realizowane są za pomocą takich metod i form kształcenia jak: wykłady, ćwiczenia, ćwiczenia w

dedykowanej pracowni (gastronomicznej), seminaria, konwersatoria, projekty, warsztaty, lektoraty itd. Wskazywane w sylabusach metody wskazują na dominację wykładów, co przy profilu praktycznym nie wydaje się najwłaściwszym rozwiązaniem. Zamieszczone w sylabusach informacje pozwalają sądzić, że wykorzystywane formy kształcenia prowadzą do aktywizacji studentów. W przypadku przedmiotów, które zmierzają do realizacji efektów kształcenia w obszarze nauki medyczne, o zdrowiu i kulturze fizycznej należałoby zwrócić uwagę na formy pozwalające na aktywizację studentów w ramach zajęć praktycznych (np. „Fizjologia aktywności fizycznej” – są tylko wykłady). Aktywizujące formy pracy jakie zostały stwierdzone na Uczelni podczas rozmów z Kadrami oraz analizy dokumentów to m.in.: prowadzenie praktyk w realnych obiektach na zewnątrz Uczelni, w których mogą być osiągnię efekty zakładane dla praktyk, ćwiczenia, projekty, warsztaty, czy wykorzystanie platformy e-learningowej do przekazywania wiedzy oraz materiałów po zajęciach. Opiekunowie prac dyplomowych zalecają studentom podejmowanie aktualnych tematów dotyczących branży i specjalizacji w jakich się kształcą, opartych o realne badania poczynione w firmach zewnętrznych.

Przeprowadzone wizytacje na zajęciach wykazały aktywizację studentów w ich trakcie oraz stosowanie właściwych metod prowadzonych zajęć. W szczególności dotyczy to organizacji pracy na specjalności „Hotelarstwo i gastronomia”, profil menadżerski, gdzie studenci na trzecim roku 3 dni w tygodniu mają zajęcia praktyczne w obiektach, a nauczyciele akademicki na bieżąco monitorują ich postępy i pozostają w stałym kontakcie z opiekunami z obiektów co pozwala nabyć studentom umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne niezbędne na rynku pracy.

Nieco inne zdanie na temat aktywizujących form kształcenia wyrazili studenci ocenianego kierunku, którzy uznali, że dobór metod kształcenia, głównie wykładów i ćwiczeń nie w pełni pozwala na zdobycie umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Wyjątkowo stosowane są nowoczesne metody kształcenia np. projekty indywidualne i zespołowe, prezentacje, które w ocenie Zespołu Oceniającego PKA powinny stanowić przeważającą część stosowanych metod, ze względu na rozwijanie wśród studentów kompetencji społecznych i praktycznych. W opinii studentów metody aktywizujące są zbyt rzadką formą prowadzenia zajęć.

1.5.4

Kształcenie na kierunku *turystyka i rekreacja* na studiach I stopnia trwa 6 semestrów. W toku studiów student ma 1.910 h zajęć na studiach stacjonarnych, na studiach niestacjonarnych liczba ta różni się w zależności od specjalności i wynosi 1.246 h na specjalnościach: „Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym” i „Hotelarstwo i gastronomia” oraz 1.236 h na specjalności „Organizacja usług turystycznych”. Jednakże na obu formach przewiduje się ten sam zakres treści programowych. Ta liczba godzin nie obejmuje praktyk. Praktyki trwają 3 miesiące. Łączna liczba punktów ECTS w toku studiów wynosi 188, przy czym 12 pkt. ECTS przypisano praktykom. Na studiach II stopnia kształcenie trwa 4 semestry, na studiach stacjonarnych realizowanych jest 905 godzin zajęć, natomiast na studiach niestacjonarnych w zależności od specjalności od 621 h zajęć na specjalności „Turystyka zdrowotna - odnowa biologiczna”, poprzez 624 h na specjalności „Komunikacja społeczna i dziennikarstwo w turystyce”, 625 h na specjalności „Gospodarka turystyczna w rejonie” i 628 h na „Turystyce międzynarodowej”, po 629 h na specjalności „Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii”. Praktyki trwają również 3 miesiące. Liczba punktów ECTS wynosi 132, z wyjątkiem specjalności „Gospodarka turystyczna w regionie”, gdzie jest 139 punktów ECTS, w tym 12 ECTS przeznaczono na praktyki.

Czas trwania kształcenia na obu stopniach ocenianego kierunku *turystyka i rekreacja* umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów. Stwierdzono jednakże, że nie we wszystkich semestrach liczba punktów ECTS osiągała 30, co należałoby poprawić.

1.5.5.

Regulamin studiów określa, że warunkiem ukończenia studiów i otrzymania dyplomu jest uzyskanie co najmniej 180 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia i co najmniej 90 punktów ECTS na studiach II stopnia. Na kierunku *turystyka i rekreacja* liczba punktów ECTS w toku studiów II stopnia wynosi co najmniej 132.

Liczba punktów ECTS jaką student I stopnia otrzymuje za przedmioty z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku wynosi 33. Do przedmiotów tych należą m.in.:

„Psychologia”, „Historia architektury i sztuki”, „Fizjologia aktywności fizycznej”, „Ekologia i ochrona środowiska”, „Prawo”, „Ekonomia”, „Socjologia”, „Etyka” lub „Filozofia” oraz „Zarządzanie”. Za przedmioty kierunkowe student uzyskuje 55 punktów ECTS. Ponadto za blok przedmiotów z obszaru nauk humanistycznych lub społecznych student otrzymuje 2 punkty ECTS. Za języki obce 21 punktów ECTS, co należy wysoko ocenić w kontekście specyfiki kierunku *turystyka i rekreacja*, jak również założeń strategicznych Uczelni. Za przedmioty specjalnościowe może uzyskać 30 ECTS na każdej specjalności. Zatem w strukturze programu studiów I stopnia 29% ECTS uzyskują studenci za przedmioty podstawowe, także 29% za przedmioty kierunkowe, 6% za przedmioty do wyboru zaliczone do modułu ogólnouczelnianego: blok przedmiotów z obszaru nauk humanistycznych lub społecznych (takie jak: „Technologia informacyjna”, „Ochrona praw konsumenta i własności intelektualnej”, „Ergonomia”, „Bezpieczeństwo i higiena pracy”, „Wychowanie fizyczne”), 30% za przedmioty specjalnościowe, różnych dla oferowanych specjalności. Ponadto 12 punktów ECTS przypisano praktykom zawodowym.

Na studiach II stopnia struktura punktów ECTS obejmuje: moduł zajęć z nauk podstawowych dla kierunku – 28 punktów ECTS, w tym język angielski w turystyce; moduł przedmiotów kierunkowych – 42 punkty ECTS; moduł przedmiotów specjalnościowych jest zróżnicowany w zależności od specjalności. I tak na specjalności „Gospodarka turystyczna w regionie” liczba punktów wynosi 69, na specjalnościach: „Turystyka zdrowotna - odnowa biologiczna”, „Turystyka międzynarodowa”, „Komunikacja społeczna i dziennikarstwo w turystyce” i na specjalności „Zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii” po 62 pkt ECTS. Za praktyki student otrzymuje 12 punktów ECTS. Tak więc struktura uzyskiwania punktów ECTS na II stopniu kształtuje się następująco: 12 % ECTS uzyskują studenci za przedmioty podstawowe, 32 % za przedmioty kierunkowe, 9% za język angielski w turystyce, 38% za przedmioty specjalnościowe (wraz z seminarium), różne dla oferowanych specjalności i 9% za praktyki.

Punktacja ECTS uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym na pierwszym stopniu 68% ogólnej liczby punktów ECTS, a na drugim 61,4%, co ma umożliwić nabycie założonych umiejętności praktycznych. Jednakże przypisanie punktów budzi pewne wątpliwości. Nie jest przekonywujące przypisanie na pierwszym stopniu całości punktów ECTS za praktyczne przygotowanie zawodowe przedmiotom realizowanym w formie zarówno wykładów, jak i ćwiczeń, takim jak: „Rachunkowość i finanse”, „Transport w turystyce” czy „Prawo w turystyce”. W tych wypadkach uprawnione wydaje się przypisanie punktów ECTS za praktyczne przygotowanie zawodowe. Analogiczne wątpliwości dotyczą na drugim stopniu przedmiotów realizowanych w formie wykładów i ćwiczeń, a w szczególności: „Polityka turystyczna” czy „Polityka finansowa i rachunkowość zarządcza”. W takich przypadkach należy przypisać punkty ECTS tylko tym treściom, które są związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, a nie wszystkim.

Jak wynika z przedstawionej i omówionej na Uczelni dokumentacji, liczba punktów ECTS w semestrze waha się w granicach 27-33 ECTS. Wynika to z kalkulacji uwzględniającej rozłożenie zajęć na studiach I stopnia na 6 semestrów oraz na studiach II stopnia na 4 semestry. Uczelnia dąży do tego, aby przystosować się do obowiązującego zapisu, który określa liczbę punktów ECTS nie mniejszą niż 30 w semestrze (§2, ust. 1 Rozporządzenia MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta).

Powyższe wielkości punktów ECTS odpowiadają wymiarowi godzinowemu poszczególnych przedmiotów oraz szacowanej wielkości pracy własnej studenta. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności z zapisami Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

1.5.6

W roku akademickim 2016/2017 jest tylko jedna uruchomiona specjalność na pierwszym stopniu studiów, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, choć studenci mieli wspomniane wcześniej specjalności do wyboru: „Hotelarstwo i gastronomia” i „Organizacja usług turystycznych”. Przedmioty specjalnościowe pozwalają uzyskać 47 pkt ECTS, a więc 25% punktów ECTS. Student ma ponadto wybór w zakresie przedmiotów do wyboru, seminarium, języków obcych i praktyk zawodowych, które w sumie dają 24 % punktów ECTS. W roku akademickim 2016/2017 na

drugim stopniu studiów są uruchomione 2 specjalności. Studenci mają wybór w zakresie 65% (32% przedmioty specjalnościowe, 15% seminarium magisterskie, 9% praktyki, 9% język angielski w turystyce).

Studenci pozytywnie oceniają stwarzane im możliwości elastycznego doboru modułów kształcenia. Biorąc pod uwagę ofertę specjalności, dla obu stopni studiów spełnione jest kryterium umożliwienia studentowi wyboru modułów zajęć, którym przypisano nie mniej niż 30% punktów ECTS na danym poziomie kształcenia stawiane w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

1.5.7

Formy zajęć dydaktycznych określone są w sylabusach przedmiotów. W programie studiów na kierunku *turystyka i rekreacja* występują następujące formy zajęć: wykłady, ćwiczenia, ćwiczenia w pracowni, konwersatoria, lektoraty, warsztaty i seminaria. Wykłady stanowią 51% ogólnej liczby godzin na studiach I stopnia i od 60% do 62% (w zależności od specjalności) na studiach II stopnia. Taka struktura budzi pewne zastrzeżenia na profilu praktycznym. Wprawdzie w programie wpisana jest na I stopniu forma: Wykłady z elementami konwersatorium, ale ponieważ nie wskazuje się każdorazowo struktury poszczególnych wykładów, to ten aspekt należałoby zmodyfikować. Praca własna studenta, oprócz tradycyjnych aktywności (np. studiowanie literatury) jest czasem zaplanowana również w formie zadań projektowych, co jest właściwą formą przygotowywania studenta do pracy zespołowej i działania zadaniowego.

Organizacja zajęć na ocenianym kierunku studiów nie budzi istotnych zastrzeżeń. Na studiach stacjonarnych zajęcia odbywają się najczęściej w blokach 1,5 godzinnych, z przerwami 15 minutowymi. W planie zajęć nie zauważono tendencji do nadmiernego blokowania zajęć. Liczebność grup nie budzi zastrzeżeń. Np. hospitowane ćwiczenia z „Informatyki” na I semestrze studiów II stopnia odbywały się w grupie 16 osobowej, ćwiczenia z języka angielskiego w grupie 14 osób, natomiast wykład w auli głównej w grupie 25 osób. Podczas wszystkich zajęć dostępne i używane były narzędzia komunikacyjne określane mianem nowych technologii (komputery, projektory, systemy informatyczne). Uczelnia dosyć często organizuje również zadania praktyczne swoim studentom, którzy dobrowolnie mogą zgłosić się do pomocy przy organizacji różnego rodzaju imprez turystycznych czy targowych w Polsce i za granicą, co pozwala w sposób praktyczny przekazywać treści związane z kierunkiem kształcenia. Zajęcia w-fu są prowadzone w dobrze wyposażonych, dedykowanych salach pod okiem instruktorów.

Dokumentami, jakie są podpisywane pomiędzy Uczelnią a pracodawcą są umowy o praktykę realizowaną w formie praktyki zawodowej, skierowanie na praktykę, dziennik praktyki oraz zaliczenie praktyki na ocenę. Bardzo klarowna dokumentacja dotycząca współpracy z podmiotami zewnętrznymi prowadzona jest na specjalizacji „Menedżer Hotelarstwa i Gastronomii”, gdzie obok podstawowych dokumentów, gromadzone są także referencje, certyfikaty i kwestionariusze osobowe poszczególnych studentów. Taka rozbudowana forma dokumentacji sprzyja porządkowi i pozwala jasno zobaczyć efekty kształcenia jakie są pogłębiane podczas praktyk.

Łącznie Uczelnia posiada podpisane umowy z 11 hotelami w Warszawie, w tym sieciowymi hotelami o najwyższym standardzie, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, najczęściej są to 4 miejsca w hotelu.

Studenci kierunku *turystyka i rekreacja* umiejętności praktyczne związane z efektami kształcenia z zakresu nauk o kulturze fizycznej nabywają w trakcie pobytów w obiekcie naukowo-konferencyjnym w miejscowości Palczew i oferowanymi usługami w strefie SPA i odnowy biologicznej, a także ćwiczeń w ramach wybranych przedmiotów (np. „Rekreacja i animacja w turystyce”). Jednakże ten aspekt, osiągnięcia efektów w zakresie nauk o kulturze fizycznej wydaje się być słabszą stroną Jednostki i należy zwrócić nań uwagę.

Metody i techniki kształcenia na odległość, jakie stosuje Uczelnia to platforma e-School, na której publikowane są materiały dla studentów w nawiązaniu do odbywających się zajęć. Ponieważ jest to tylko narzędzie uzupełniające, zapytani podczas Akredytacji wykładowcy, podzielili się informacjami o równoległym publikowaniu materiałów, również na grupach mailowych, które skuteczniej i szybciej są odczytywane przez studentów. Platforma pełni rolę archiwum dla materiałów uczelnianych. W zaistniałej sytuacji rekomendowane jest szersze wykorzystanie dostępnej platformy

ze wszelkimi jej możliwościami – komunikacją, raportowaniem, etc. Ponieważ na Uczelni studiuje wiele osób w trybie niestacjonarnym, również część materiału mogłaby być realizowana za pomocą nauki na odległość.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci wyrazili opinię, że liczebność grup pozwala osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Na studiach niestacjonarnych zjazdy odbywają się co dwa tygodnie, a studenci zwrócili uwagę na częste problemy z organizacją zajęć związane ze zmianą terminów, godzin i sal.

1.5.8

Jednostka prowadzi weryfikację efektów kształcenia praktyk zawodowych pozostając w stałym kontakcie z pracodawcami. Opiekun praktyk weryfikuje efekty poprzez analizę Dziennika Praktyk Zawodowych i na podstawie opinii pracodawcy. Organizacja praktyk zawodowych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest podzielona na trzy części:

1. praktyki obowiązkowe dla specjalności „Hotelarstwo i gastronomia” studia menedżerskie – organizowane przez Pełnomocnika Rektora ds. Kierunku,
2. praktyki obowiązkowe dla studentów pozostałych specjalności – organizowane przez Biuro Karier,
3. staże i praktyki dobrowolne, w tym płatne zagraniczne – organizowane przez Biuro Karier.

Efekty kształcenia dla powyższych form praktyk zawodowych zostały jasno określone w programach praktyk, które powstają w nawiązaniu do regulaminu praktyk. W przedstawionych dokumentach (regulaminach) są jasno sprecyzowane aspekty organizacji praktyki, niezbędnej dokumentacji oraz sposobu ich zaliczenia. Liczba miejsc, w których studenci mogą odbywać praktyki jest duża, dla przykładu studenci ze specjalności wymienionej w pkt. 1 (40 osób), mają do dyspozycji 11 hoteli, w których mogą odbyć praktyki. Jednocześnie system planowania i rozliczania tych praktyk jest dobrze zorganizowany i czytelny, włączając indywidualne certyfikacje najlepszych studentów, referencje oraz oceny indywidualne wraz z formularzami dotyczącymi studentów. Brakuje tylko w dzienniczku odniesienia do konkretnych efektów kształcenia, jakie student powinien osiągnąć.

Nie w każdym przypadku wszystkie dokumenty są wypełniane zgodnie z porządkiem, zauważono brak dokumentów potwierdzających zaliczenie. Zaliczenia były przeprowadzane wg. uznania Kierownika Biura Karier i potwierdzane wpisem do indeksu.

W przypadku praktyk zewnętrznych ważnym dokumentem jest także sam program praktyk, określający zadania stawiane przed studentami w odniesieniu o efektów kształcenia na wybranym kierunku. Nieco inaczej wygląda sytuacja w praktykach organizowanych przez Biuro Karier. Mogą one odbywać się w związanych umowami trzech instytucjach partnerskich za granicą: Blue Lagoon Group - Grecja, Job Trust Agency - Grecja, Animafest Experience – Hiszpania oraz w podmiotach krajowych posiadających umowę z Uczelnią, czy też w dowolnej instytucji, w której praca - praktyka jest zaliczana jako obowiązkowa i uznawana przez Dyrektora Biura Karier (potwierdzona wpisem do indeksu oraz ewidencji zbiorczej). Dyskusyjna pozostaje kwestia uznawania pracy w Bibliotece lub Dziekanacie, jako obowiązkowej praktyki zawodowej. Taki rodzaj pracy, biorąc pod uwagę efekty kształcenia dla kierunku, nie powinien być uznawany jako praktyka zawodowa. Wskazaniem jest w takich przypadkach, aby opiekun praktyk z ramienia Uczelni dokonywał oceny praktyki pod kątem osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

W organizacji pracy Biura Karier należałoby zwiększyć formalną stronę zaliczania praktyki i opisać ją w odniesieniu do efektów kształcenia zapisanych w programie studiów akredytowanego kierunku. Patrząc jednak na strukturę organizacyjną biura Karier należy podkreślić, że jednoosobowa obsada nie jest w stanie wprowadzić pełnej kontroli nad praktykami studentów w chwili obecnej. Realizacja praktyk przebiega w sposób zorganizowany, należałoby mocniej sformalizować opis efektów kształcenia nabytych w trakcie praktyk.

1.5.9

Uczelnia duże znaczenie przywiązuje do nauki języków obcych. Z racji tego, że jednym z obszarów działalności Uczelni jest kształcenie w zakresie języków obcych, zarówno baza dydaktyczna jak i kadra nauczająca są dobrze w tym zakresie rozwinięte. Poziom nauczania języków obcych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest wysoki, czego dowiodły zarówno hospitacje lektoratów, jak

i analiza dokumentacji (arkusze egzaminów). Jednak studenci na spotkaniu z ZO PKA stosunkowo nisko ocenili zajęcia z języków obcych oraz wskazali na brak rozróżnienia na poziom uczestników lektoratów.

W ramach programu studiów na wizytowanym kierunku nie są prowadzone zajęcia w języku obcym, poza obowiązkowymi lektoratami z języka obcego, co w ocenie studentów oraz ZO PKA nie zapewnia odpowiedniego przygotowania do pracy w środowisku turystyki międzynarodowej. Uczelnia aktywnie, uczestniczy w programie Erasmus+. W ramach programu Uczelnia wysyła za granicę i przyjmuje studentów, jak również personel administracyjny.

Realizowany program Erasmus+ jest jednym z ważniejszych programów dla Uczelni, która na dzień dzisiejszy prowadzi współpracę z siedmioma uczelniami zagranicznymi. W ramach współpracy studenci realizują programy studiów i praktyk w instytucjach zagranicznych, jak również pracownicy, realizują wartościowe programy szkoleniowe i dydaktyczne. Współpraca dotyczy uczelni m.in. z Węgier, Hiszpanii i Austrii. Student Uczelni i obecnie słuchacz studiów II stopnia Akademii Ekonomicznej w Danii, oraz studentka studiów II stopnia Uczelni podjęli wspólną inicjatywę opracowania projektu rozwoju sieci hoteli historycznych dla Stowarzyszenia „Hotele Historyczne – Polska”. Podsumowując, działalność Uczelni na polu międzynarodowym powinna być wzmocniona, a języki obce powszechniejsze w użyciu na Uczelni, szczególnie w postaci zajęć prowadzonych w języku angielskim (lub innym obcym).

1.6

1.6.1

Senat Uczelni podjął uchwałę zatwierdzającą zasady i procedury rekrutacji na rok akademicki 2016/2017 (uchwała z dnia 09.03.2016 r.). Zasady rekrutacji określone w załączniku do uchwały są bardzo ogólnikowe. Określają jedynie warunki przyjęcia na I stopień (wyniki ze świadectwa maturalnego oraz rozmowa kwalifikacyjna), na II stopień (uzyskany dyplom ukończenia studiów I stopnia) oraz zapis, że rekrutacja dokonywana jest według kolejności zgłoszeń, bez ustalania limitu przyjęć. W uchwale brak jest wskazania trybu przeprowadzenia rekrutacji, w szczególności zakresu niezbędnych dokumentów koniecznych do złożenia przez kandydata, trybu postępowania rekrutacyjnego, itd. W uchwale nie ma również określonych zasad przyjmowania obcokrajowców oraz kandydatów, którzy posiadają maturę międzynarodową. Uchwałę podaje się do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, co nie zostało zachowane. Rekrutacja na studia jest przeprowadzana w formie elektronicznej. Wyniki wizytacji wskazują, że proces rekrutacji następuje na podstawie kolejności zgłoszeń. Należy dostrzec troskę Uczelni o wyrównywanie szans dla obcokrajowców (pochodzących głównie z Europy Wschodniej), bowiem organizowane są dla nich dodatkowe lektoraty języka polskiego, w wymiarze 60 godzin w roku akademickim. Z punktu widzenia studentów liczba przyjmowanych kandydatów jest adekwatna do potencjału dydaktycznego jednostki.

1.6.2

Senat Uczelni określił zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów w dniu 22.06.2016 r. W uchwale określono: zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, zakres kompetencji osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania wraz z wymaganą dokumentacją oraz tryb odwoławczy. Dotychczas na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów w trybie powyższej procedury.

1.7.

1.7.1

Podstawowa informacja dotycząca metod weryfikacji efektów kształcenia określona jest dla poszczególnych przedmiotów i zawarta jest w sylabusach. Jednakże w niektórych sylabusach jest tylko informacja: Egzamin/zaliczenie, bez wskazania ich formy (np. „Ekonomika turystyki”, „Turystyka na obszarach chronionych”, „Warsztaty kompetencji społecznych”, „Turystyka aktywna”, „Podstawy turystyki”). Najczęściej deklarowany jest egzamin pisemny. W pojedynczych sylabusach jest wskazanie egzaminu ustnego (np. „Marketing usług turystycznych i rekreacyjnych”).

Efekty wiedzy i umiejętności są sprawdzane poprzez przeprowadzane egzaminy i

przygotowywane prace cząstkowe. Dowodzi tego przegląd udostępnionych dokumentów, takich jak sylabusy oraz prace cząstkowe. Pewną wątpliwość budzi możliwość oceny osiągnięcia efektów kształcenia na kierunku o profilu praktycznym, głównie poprzez prace pisemne. Ocena osiągnięcia efektów wiedzy i umiejętności, a przede wszystkim kompetencji społecznych ma miejsce także w czasie zajęć, szczególnie ćwiczeń, jak wskazano w sylabusach.

Analiza prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych pozwala stwierdzić, że na ich podstawie możliwa jest weryfikacja przedmiotowych efektów kształcenia. Sposób archiwizowania prac jest właściwy. Niektóre z prac są bardzo starannie opisane, w teczce z pracami znajduje się kompletna informacja. Zdarzają się również prace słabsze, szczególnie wątpliwości budzi samodzielność i nakład pracy studenta (np. zamiast sporządzonych tabel i stosunkowo prostych wzorów znajdują się wklejone fotografie z książki). Sposób oceniania prac nie budzi zastrzeżeń. Oceny są zróżnicowane, adekwatne do poziomu pracy. Zdarzają się prace niestaranne pod względem językowym.

Umiejętności praktyczne i kompetencje są weryfikowane w trakcie zajęć w formie laboratoriów, konwersatoriów i ćwiczeń, a przede wszystkim praktyk zawodowych.

Ostatnim etapem weryfikacji efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Zasady dyplomowania określa regulamin studiów. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest złożenie wszystkich egzaminów, uzyskanie zaliczenia wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w planie studiów oraz uzyskanie pozytywnych ocen opiekuna pracy i recenzenta pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym, na który składają się pytania dotyczące pracy dyplomowej. Studenci zwracają uwagę, że nie są informowani o przebiegu egzaminu dyplomowego co utrudnia im przygotowanie i dodatkowo podnosi stres związany z jego przebiegiem.

Analizowane przez Zespół Oceniający PKA prace dyplomowe były na zróżnicowanym poziomie, choć każda z nich spełniała co najmniej minimalne wymagania stawiane pracom dyplomowym. Częstym mankamentem prac był ich charakter opisowy, literaturowy. Oceny z niektórych prac były zawyżone. Zdarzały się zdawkowe recenzje, bez merytorycznego uzasadnienia wystawionej oceny.

System sprawdzania i oceniania jest ściśle opisany w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Oparty jest o zaliczenia oraz egzaminy, jakim są poddawani studenci. Na ocenę efektów kształcenia, oprócz zaliczeń i egzaminów, składają się również aktywności studentów w trakcie zajęć i poza nimi, a w szczególności praktyki zawodowe. Na etapie pisania pracy licencjackiej oraz dyplomowej, studenci uzyskują pełną opiekę osób prowadzących, które motywują ich do wyťažonej pracy w celu potwierdzenia efektów kształcenia w opisywanych w pracach zagadnieniach.

W zakładach pracy, w których studenci odbywają praktyki, powstaje dokumentacja oceniająca wykonanie praktyki. Najczęściej przyjmuje formę sprawozdania, co nie pozwala dokładnie ocenić efektów kształcenia w nawiązaniu do programu praktyk. Ten proces powinien ulec poprawie, również poprzez zaangażowanie pracodawców w merytoryczną ocenę praktyki.

Z punktu widzenia studentów wizytowanego kierunku stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów przeważają metody sprawdzania skupiające się na pogłębionej wiedzy.

1.7.2

System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia przyjmuje formę prac zaliczeniowych i egzaminów. Analiza uzyskiwanych przez studentów ocen pozwala stwierdzić, że w większości przypadków rozkład jest zbliżony do normalnego, ale jest asymetryczny. Wyniki egzaminów są wysokie, choć stawiane są również oceny niedostateczne. Jednostka wykorzystuje e-learning jako jedną z form kształcenia, jego efekty sprawdzane są wraz z efektami osiąganymi w bezpośrednim kontakcie z prowadzącym. Studenci pozytywnie ocenili system oceniania ich postępów w nauce. Okresem zaliczeniowym jest semestr, a skala ocen została określona w Regulaminie Studiów. Uważają że system ten jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania. Studenci są informowani o sposobach weryfikacji na początku każdego semestru, a ustalone zasady są konsekwentnie realizowane przez nauczycieli akademickich. Studenci są zapoznawani z ocenami przez nauczycieli akademickich do dwóch tygodni od przeprowadzenia weryfikacji efektów kształcenia. Studenci zwrócili uwagę na sporadyczne problemy z udostępnieniem im prac zaliczeniowych wynikające z przetrzymywania prac przez prowadzących.

3. Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia realizację programu, który prowadzi do osiągnięcia efektów kształcenia. Uczelnia ma charakter specjalistyczny, o profilu praktycznym i nastawienie na zdobywanie konkretnych umiejętności i kompetencji jest zauważalne. Przyporządkowanie kierunku *turystyka i rekreacja* do obszarów, dziedzin i dyscyplin jest prawidłowe. Efekty kierunkowe i przedmiotowe są spójne, dobrze zróżnicowane pomiędzy I i II stopniem, sformułowane poprawnie. Jednak dokumenty dotyczące efektów kształcenia są niekompletne (matryce efektów kształcenia) i zawierają nieścisłości (sylabusy).

Dobór treści programowych na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualnie stosowane w hotelarstwie i gastronomii rozwiązania związane z zakresem ocenianego kierunku. Jednak słabo reprezentowana jest problematyka rekreacji, zarówno w liczbie poświęconych jej przedmiotów, przekazywanych treściach, efektach kształcenia, jak i w praktycznym wymiarze realizacji kształcenia.

W programie studiów na wizytowanym kierunku dominują wykłady, co nie powinno mieć miejsca na kierunku o profilu praktycznym.

Bliska współpraca z otoczeniem gospodarczym bardzo sprzyja w realizacji zadań stawianych przed Uczelnią i ocenianym kierunkiem. Branża turystyczna i rekreacyjna przeżywa rozkwit i firmy zewnętrzne w poszukiwaniu kadr, gotowe są do coraz bliższej kooperacji. Uczelnia stara się wykorzystywać tę sytuację i zacieśniać więzi z interesariuszami zewnętrznymi.

Studenci są zapoznawani przez nauczycieli akademickich z opisem zakładanych efektów kształcenia oraz mają do nich swobodny dostęp. W opinii studentów przedmiotowe efekty kształcenia są zrozumiałe. Studenci raczej negatywnie oceniają realizowane formy i metody kształcenia. Studenci mają zapewnioną elastyczność w doborze modułów kształcenia. Jednostka opracowała system odbywania i zaliczania praktyk studenckich. Zajęcia z języka obcego są przez studentów oceniane negatywnie.

Proces rekrutacji został dobrze oceniony przez studentów, jednak w uchwale rekrutacyjnej, która jest bardzo ogólna występują braki. System nakładu pracy studentów nie budzi istotnych zastrzeżeń. Uzupełnienia wymaga liczba punktów ECTS w semestrach, w których wynosi ona mniej niż 30.

Na wizytowanym kierunku stosowane są metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia, w tym związane z praktycznym przygotowaniem do pracy zawodowej. Proces dyplomowania został opisany w regulaminie studiów, a studenci ocenili proces przygotowania pracy dyplomowej pozytywnie, jednak ze względu na brak informacji studenci ocenili negatywnie możliwość zaplanowania i przygotowania się do egzaminu dyplomowego.

Realizacja praktyk przebiega w sposób prawidłowy, zorganizowany. Dyskusyjna pozostaje kwestia uznawania pracy w Bibliotece lub Dziekanacie, jako obowiązkowej praktyki zawodowej. W zakresie umiędzynarodowienia Uczelnia powinna wykorzystać w większym stopniu posiadany potencjał, przede wszystkim w zakresie organizacji zajęć w językach obcych (poza lektoratami).

4. Zalecenia

- Opracować macierz efektów kształcenia, pokazującą zależność pomiędzy efektami przedmiotowymi i kierunkowymi.
- Wskazana jest standaryzacja sylabusów i ich uporządkowanie i uzupełnienie w zakresie odniesień efektów przedmiotowych do kierunkowych.
- Należałoby rozważyć wzmocnienie programu studiów o treści związane z zagadnieniami rekreacji (zgodnie z nazwą kierunku).
- Należy zmodyfikować zakres i treść uchwały rekrutacyjnej, tak by stanowiła ona również o trybie postępowania rekrutacyjnego, z uwzględnieniem różnych grup kandydatów (np. obcokrajowcy) oraz była uchwalana w ustawowym terminie.
- Należy rozważyć modyfikację procesu dyplomowania, tak aby egzamin dyplomowy pozwolił na szerszą weryfikację osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia w zakresie kierunku *turystyka i rekreacja*, nie tylko z zakresu pracy dyplomowej. Również recenzje prac powinny mieć w wielu przypadkach charakter bardziej merytoryczny i uzasadniać wystawioną z pracy

ocenę. – Zaleca się monitorowanie praktycznych i aktywizujących metod i form kształcenia, szczególnie biorąc pod uwagę opinię studentów. Z punktu widzenia opinii wyrażonych przez studentów, monitorowania wymaga jakość prowadzonych lektoratów z języka obcego. Ponadto należy zapoznać studentów z przebiegiem i formą egzaminu dyplomowego. – W zakresie praktyk, szczególnie prowadzonych przez Biuro Karier należałoby zastosować większą kontrolę nad ich przebiegiem oraz prowadzić bardziej skrupulatną dokumentację zaliczeniową. – Wskazane byłoby także badanie losów absolwentów oraz opinii o praktykach (oraz ich zestawienie w formie raportów), co dostarczyłoby wielu istotnych informacji i pozwoliło ulepszyć te procesy. – Rekomendowane jest szersze wykorzystanie dostępnej platformy e-learningowej, ze wszelkimi jej możliwościami – komunikacją, raportowaniem, etc. Ponieważ na Uczelni studiuje wiele osób w trybie niestacjonarnym, również część materiału mogłaby być realizowana za pomocą nauki na odległość. – Należałoby zwrócić uwagę na sygnalizowane przez studentów problemy z organizacją zajęć związane ze zmianą terminów, godzin i sal.
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia 2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. * 2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. * 2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.
1. Ocena – znacząco 2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi. 2.1. Analiza spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego obejmuje posiadane tytuły i stopnie naukowe, tytuły zawodowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich zdobyte poza uczelnią, a także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim, jak również złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zgodnie z Raportem Samooceny przygotowanym przez Uczelnię w kwietniu 2016 roku minimum kadrowe dla kierunku <i>turystyka i rekreacja</i> na poziomie studiów I stopnia stanowi 15 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 10 doktorów oraz 1 osoba z tytułem zawodowym magistra; na poziomie studiów II stopnia 14 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 10 doktorów. W dniu wizytacji przedłożono Zespołowi Oceniającemu PKA aktualny wykaz minimum

kadrowego dla kierunku *turystyka i rekreacja* na rok akademicki 2016/2017, zgodnie z którym minimum kadrowe dla kierunku *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów I stopnia stanowi 16 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 9 doktorów oraz 3 osoby z tytułem zawodowym magistra. Z kolei na poziomie studiów II stopnia minimum kadrowe liczy 15 osób, w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 8 doktorów oraz 3 osoby z tytułem zawodowym magistra.

Wśród osób stanowiących minimum kadrowe dla wizytowanego kierunku studiów w roku akademickim 2015/2016 zaistniały zmiany w zatrudnieniu. W wyniku tychże zmian nastąpiła wymiana jednej osoby w grupie pracowników samodzielnych, zmniejszyła się o jedną osobę grupa doktorów (II stopień) oraz włączono do minimum kadrowego dwie osoby z tytułem zawodowym magistra.

W związku z przepisami przejściowymi, określonymi w § 26 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596) analiza minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku studiów została przeprowadzona w oparciu o przepisy zawarte w rozporządzeniu stanowiącym poz. 5 Załącznika nr 1 raportu, z tym, że do 1 października 2018 roku minimum kadrowe dla kierunku studiów I stopnia o profilu praktycznym może stanowić co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki oraz co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, a w przypadku osób, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy, również gdy Uczelnia nie jest ich podstawowym miejscem pracy.

Na podstawie przeglądu dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego i obciążeń dydaktycznych do minimum kadrowego kierunku *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów I stopnia zalicza się 14 osób (w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 8 doktorów oraz 2 magistrów). Do minimum kadrowego na poziomie studiów I stopnia nie została zaliczona jedna osoba z tytułem zawodowym magistra, ze względu na brak doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią, związanego z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* oraz jedna osoba ze stopniem doktora ze względów formalnych (przebywa na urlopie bezpłatnym).

Na poziomie studiów II stopnia do minimum kadrowego zostało zaliczonych 13 osób (w tym 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 7 doktorów oraz 2 magistrów), gdyż mają zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z wizytowanym kierunkiem studiów lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią (znaczne - w przypadku osób, o których mowa w art. 9a ust. 2 i 3 ustawy), w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów.

Do minimum kadrowego na poziomie studiów II stopnia nie zostały zaliczone dwie osoby. Jedna osoba ze stopniem doktora nie została zaliczona ze względów formalnych (przebywa na urlopie bezpłatnym). Jedna osoba z tytułem zawodowym magistra nie może zostać zaliczona do minimum kadrowego ze względu na brak doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią, związanego z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja*. Jedna osoba nie była brana pod uwagę w minimum kadrowym II stopnia ponieważ Uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy (załącznik nr 4 Raportu powizytacyjnego).

W przypadku studiów II stopnia biorąc pod uwagę, że Uczelnia przedstawiła do minimum kadrowego 4 pracowników samodzielnych, należy tę grupę uzupełnić o dwóch profesorów lub o cztery osoby posiadające stopień naukowy doktora i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów. Takie osoby znajdują się w minimum kadrowym, jednak w konsekwencji pozostają trzy osoby ze stopniem doktora. Należy zatem grupę tę uzupełnić o trzy osoby – w miejsce jednego doktora można do minimum kadrowego zaliczyć dwie osoby posiadające tytuł zawodowy magistra i znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów. Takie osoby znajdują się w minimum kadrowym, jednak w konsekwencji w minimum kadrowym studiów II stopnia brakuje dwóch osób ze stopniem doktora.

Wymagania dotyczące minimum kadrowego określone w § 12 ust. 1 i 2; w § 14 ust 1; w § 15 ust 1. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz.

1370) oraz w art. 9a ust 2, 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dla kierunku *turystyka i rekreacja* w WSTiJO są zatem spełnione dla studiów I stopnia, natomiast nie są spełnione dla studiów II stopnia.

Raport samooceny sytuuje efekty kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja* I stopnia w dwóch obszarach: obszar nauk społecznych a także obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej. W pierwszym z tych obszarów wskazuje się (według danych zamieszczonych w systemie POL-on) dziedzinę nauk ekonomicznych (dyscypliny ekonomia, finanse oraz nauki o zarządzaniu) oraz w drugim z obszarów wskazuje się dziedzinę nauk o zdrowiu. Efekty kształcenia II stopnia sytuowane są w tych samych obszarach naukowych i tych samych dziedzinach nauk oraz dyscyplinach.

Zgodnie z zapisem w § 12 ust 3. powyższego rozporządzenia każdy obszar nauki, do którego przyporządkowano wizytowany kierunek studiów jest reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek naukowy w tymże obszarze wiedzy (9 osób reprezentuje obszar nauk społecznych a 4 obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej).

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają wymogi określone w art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w § 8 ust. 1 pkt. 2 lit. d, a także w § 13 ust. 1 ww. rozporządzenia. W przypadkach wskazanych w załączniku nr 4 Raportu należy sporządzić aneks do umowy o pracę w celu uzupełnienia informacji o Uczelni czy stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy, zgodnie z wymogiem określonym w art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe wykazała, iż z jednym wyjątkiem - szczegóły w załączniku nr 4 raportu, wszyscy spełniają wymóg określony w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia. Dokumentacja, informacje zamieszczone w zintegrowanym systemie o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, a w szczególności oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, iż osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają także warunki określone w art. 112a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W bieżącym roku akademickim na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w Uczelni na ocenianym kierunku studiowało 439 osób (109 osób na studiach stacjonarnych i 330 na studiach niestacjonarnych). Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku dla wiodącego obszaru nauk społecznych, do którego przyporządkowano wizytowany kierunek studiów określa § 17 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia stanowiącego poz. 5 Załącznika nr 1 raportu. W ocenianej Uczelni wynosi on na studiach I stopnia 1:8, a na studiach II stopnia 1:25. Ogółem stosunek liczby pracowników minimum kadrowego do liczby studentów na ocenianym kierunku wynosi 1:34 przy obowiązującym, nie mniejszym niż 1:120; a zatem stwierdza się, iż warunek ten został spełniony.

2.2.

Na ocenianym kierunku zajęcia prowadzą wszyscy pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego. Dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe osób prowadzących zajęcia są powiązane z tematyką przedmiotów, które prowadzą. Również zajęcia o charakterze praktycznym, takie jak np.: „Podstawy marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych”, „Walory lecznicze regionów uzdrowiskowych w Polsce”, „Obsługa ruchu turystycznego”, „Fizjologia aktywności fizycznej”, „Marketing usług turystycznych”, „Marketing usług hotelarskich” czy „Budowa marki w turystyce”, a także „Organizacja produkcji turystycznej”, „Nowe technologie w produkcji gastronomicznej” prowadzone są przez pracowników mających doświadczenie zawodowe w sektorze turystyki i gastronomii. Również zajęcia powiązane z informatyką, a także specjalistyczne zajęcia z języka obcego powiązanego z usługami turystycznymi prowadzone są przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Oprócz osób zaliczonych do minimum kadrowego na kierunku *turystyka i rekreacja* zajęcia prowadzi 20 osób. Są to prawnicy, angliści, a także inni specjaliści związani m.in. z informatyką, pracą w agendach turystycznych, administracji państwowej i samorządowej oraz ośrodkach wypoczynkowych. Przedmioty realizowane przez osoby spoza minimum kadrowego są różnorodne. Dominują jednak przedmioty o charakterze praktycznym, gdzie wykorzystuje się umiejętności kadry prowadzącej te zajęcia, zdobyte poza sektorem szkolnictwa

wyższego.

Można uznać, że zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym oraz warsztaty prowadzone są na kierunku *turystyka i rekreacja* (zgodnie z praktycznym profilem kształcenia) w ocenianej Uczelni przez pracowników w większości posiadających doświadczenie zawodowe poza uczelnią. Pracownicy ci posiadają umiejętności poparte doświadczeniem zawodowym w branży turystycznej, a tematyka zajęć jest powiązana z ich doświadczeniem zawodowym. Zajęcia realizowane na odległość zapewniają studentom właściwe przyswojenie wiedzy oraz weryfikację osiągnięć. Wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość traktowane jest w programie kształcenia jako uzupełniające w stosunku do tradycyjnych metod wykładu problemowego, ćwiczeń, lektoratów oraz zajęć warsztatowych.

Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów obejmuje 14 osób na I i 13 osób na II stopniu, z czego aż siedem osób ma znaczące doświadczenia zawodowe uzyskane w podmiotach zewnętrznych. Przedstawione w załącznikach do raportu dane dotyczące wyżej wymienionej kadry dydaktycznej pokazują również duży dorobek naukowy poszczególnych osób. Pozostali nauczyciele akademicy również posiadają bogate doświadczenia zawodowe, m.in. są to np. :Wiceprzewodniczący Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, Prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, redaktor czasopisma turystycznego, Prezes Warszawskiej Izby Turystycznej oraz inni praktycy związani z prowadzeniem działalności gospodarczej w sektorze turystyki (m.in. biura podróży).

2.3.

Polityka kadrowa w Uczelni jest nie budzi istotnych zastrzeżeń. Zapewnia ona realny dobór wykwalifikowanej kadry, jednak należałoby zintensyfikować wysiłki mające na celu planowanie minimum kadrowego ocenianego kierunku. Władze Uczelni starają się wspierać organizacyjnie wysiłki pracowników w dążeniu do podwyższania kwalifikacji naukowych i zawodowych. Dobrym przykładem jest zgoda na roczny urlop bezpłatny w celu przygotowania rozprawy habilitacyjnej jednej z pracownic. Pracownicy mają możliwość publikacji artykułów w zeszytach naukowych Uczelni oraz możliwość uczestniczenia w konferencjach naukowych w Uczelni oraz innych placówkach naukowych. Przegląd tematów artykułów zamieszczanych w zeszytach naukowych WSTiJO w Warszawie z ostatnich czterech lat, a także nazwisk autorów tych artykułów potwierdza liczne publikacje pracowników Uczelni tematycznie powiązane z prowadzonymi zajęciami. Pracownicy Uczelni są też kierowani w celach szkoleniowych na uczelnie zagraniczne, z tym że stopień umiędzynarodowienia kadry naukowo-dydaktycznej jest niewielki. Wydaje się, że wobec dużego udziału studentów z Ukrainy pożądane byłoby zwiększenie wysiłków w celu nawiązania kontaktów z uczelniami ukraińskimi bądź rosyjskimi.

3. Uzasadnienie

Wymagania dotyczące minimum kadrowego są spełnione dla studiów I stopnia, natomiast nie są spełnione dla studiów II stopnia. W minimum kadrowym studiów II stopnia brakuje dwóch osób ze stopniem doktora.

Pracownicy zaliczeni do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy w dyscyplinach powiązanych z kierunkiem *turystyka i rekreacja*, a ich doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią jest powiązane z sektorem turystyki. Nauczyciele akademicy z minimum kadrowego i spoza minimum kadrowego prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku posiadają dorobek publikacyjny bądź doświadczenie zawodowe odpowiadające tematyce prowadzonych zajęć. Polityka kadrowa WSTiJO jest prawidłowa, z zastrzeżeniem konieczności lepszego planowania minimum kadrowego. Zapewnia dobór odpowiedniej kadry dla kierunku *turystyka i rekreacja* na profilu praktycznym. Pracownicy mają możliwości publikacji artykułów w zeszytach naukowych Uczelni, a ich publikacje mogą być wykorzystywane przez studentów podczas przygotowywania się do zaliczenia poszczególnych przedmiotów i realizowania prac licencjackich oraz magisterskich.

4. Zalecenia

- Uzupełnienie minimum kadrowego oraz dążenie do jego ustabilizowania.
- Konieczne jest uporządkowanie wykazu dziedzin naukowych i dyscyplin, do których odnoszone są efekty kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja*. Należy uspołnić dyscypliny

wskazane w Raporcie Samooceny oraz wprowadzone do systemu POL-on. – Stale zwiększać ilość praktyków w kadrze prowadzącej zajęcia na kierunku. – W przypadkach wskazanych w załączniku nr 4 Raportu należy sporządzić aneks do umowy o pracę w celu uzupełnienia informacji o Uczelni czy stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy, zgodnie z wymogiem określonym w art. 119 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia. 3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. * 3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *
1. Ocena – w pełni 2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi. 3.1 Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym Uczelni jest dość intensywna. Praktyczny kierunek studiów jest wspierany przez liczne praktyki/staże realizowane u zewnętrznych podmiotów, z którymi są zawierane odpowiednie umowy. Współpraca jest podjęta z licznymi podmiotami biznesowymi w Polsce oraz za granicą, w tym są to podmioty z Grecji i Hiszpanii. Istnieją liczne powiązania z programami wymian studenckich w ramach Erasmus. Uczelnia w zakresie kształcenia na wizytowanym kierunku w sposób szczególny współpracuje z renomowanymi hotelami. Do hoteli współpracujących z Uczelnią należą m.in.: Hotele 500, Grupa Accor – Hotele Sofitel i Novotel, Hotel Atrium, Grupa Starwood – Hotel Sheraton i Hotel Bristol, Grupa Satoria SA, ST Gromada, Cosmar Polska Hotel Regent Hyatt, LIM Sp. z o.o. – Hotel Marriot, PHD Polska Sp. z o.o. Hotel Westin. Współpracę z hotelami poświadczają liczne umowy o współpracy oraz umowy o praktyki studenckie dotyczące poszczególnych studentów. Ponadto Uczelnia współpracuje z Warszawską Izbą Turystyczną, z Mazowiecką Regionalną Organizacją Turystyczną, z Izbą Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej i ośmioma izbami regionalnymi w Polsce (w ich szeregach znajdują się liczne biura podróży, hotele, zakłady gastronomiczne, przewoźnicy turystyczni, piloci, przewodnicy, organizatorzy targów, wystaw a także różnych pikników i okolicznościowych świąt regionalnych czy dzielnicowych). Studenci odbywają praktyki oraz uczestniczą w spotkaniach i szkoleniach organizowanych przez powyższe podmioty kilka razy w roku. Podkreślenia wymaga współpraca z Polsko-Ukraińską Izbą Turystyczną, której Uczelnia jest członkiem założycielem. Podmioty z Polski oraz Ukrainy czynnie angażują studentów oraz władze uczelni w działania związane z promocją turystyki i rekreacji. Uczelnia ma w planach pogłębianie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co wyraźnie podkreślone jest w misji Uczelni. Aż trzy z pięciu celów strategii Uczelni odnoszą się do podmiotów zewnętrznych, z którymi współpraca przybiera różne formy. Współpraca międzynarodowa jest rozwijana w ramach programu Erasmus+, poprzez międzyuczelniane umowy o wymianie studentów i pracowników m.in. z University of Granada, University of Girona i University of Debrecen oraz Uniwersytetem na Cyprze. Umowa dwustronna z University of Innsbruck jest realizowana przez wymianę wykładowców. Organem skupiającym przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego jest Rada Interesariuszy. W chwili obecnej, powołana w 2015, Rada Interesariuszy spełnia rolę grupy, w której dyskutowane są potrzeby rynku dotyczące kwalifikacji potencjalnych pracowników – absolwentów ocenianego kierunku, zgłaszane przez przedstawicieli otoczenia gospodarczego z takich instytucji jak:

hotele, izby turystyczne, izba współpracy polsko-ukraińskiej czy szkoły ponadgimnazjalne. Osoby zasiadające w Radzie mają udział w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, a także w organizacji praktyk zawodowych.

Kadra, która wykłada na wizytowanym kierunku, w wielu przypadkach, jest jednocześnie wieloletnimi praktykami z kilkudziesięcioletnim doświadczeniem w podmiotach z branży turystycznej, a część z nich do chwili obecnej sprawuje wysokie stanowiska w zewnętrznych podmiotach (np. Prezes Warszawskiej Izby Turystyki oraz Pełnomocnik Rektora do spraw Studiów Menedżer Turystyki i Rekreacji, inne funkcje zarządcze w organizacjach turystycznych).

3.2

Nie stwierdzono prowadzenia studiów w pełnej współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, dla których podpisane byłyby porozumienia lub umowy (dedykowany kierunek studiów/specjalność pod kątem określonego podmiotu i z jego udziałem). Liczne umowy i porozumienia formalizują działania Uczelni z podmiotami zewnętrznymi, z którymi uczelnia współpracuje np. w programie Erasmus+ lub w których studenci odbywają płatne i niepłatne staże/praktyki. Jednostka nie prowadzi studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych.

3. Uzasadnienie

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest widoczna na Uczelni oraz na wizytowanym kierunku. Liczne umowy o współpracy i porozumienia dokumentują prowadzone wspólnie działania. Wiele instytucji z otoczenia współpracuje z Uczelnią, są wśród nich zarówno krajowe jak i międzynarodowe firmy oraz stowarzyszenia.

Zakres współpracy z interesariuszami zewnętrznymi obejmuje wiele obszarów działalności Uczelni, związanych z ocenianym kierunkiem. Zakres ten obejmuje m.in.: udział w określaniu efektów kształcenia ocenianego kierunku, współudział w tworzeniu specjalności, organizację praktyk zawodowych, udział w identyfikowaniu kwalifikacji potencjalnych pracowników – absolwentów ocenianego kierunku, zgłaszanych przez otoczenie społeczno – gospodarcze, w tym z takich instytucji jak: hotele, izby turystyczne czy szkoły ponadgimnazjalne. Uczelnia przeprowadziła analizę rynku pracy poprzez konsultacje wśród potencjalnych pracodawców oraz podmiotów, z którymi współpracuje w zakresie realizacji praktyk zawodowych. Na podstawie uzyskanych informacji wprowadzono do realizacji efekty kształcenia umożliwiające studentom nabycie kompetencji miękkich.

Ponadto studenci ocenianego kierunku uczestniczą w spotkaniach i szkoleniach organizowanych przez powyższe podmioty, jak również czynnie uczestniczą w działaniach związanych z promocją turystyki i rekreacji.

4. Zalecenia

- Nie poprzestawać na obecnej liczbie Partnerów, ale stale zwiększać liczbę i strukturę kooperujących instytucji w zakresie określonych działów turystyki, jak również rekreacji. Pożądane jest dalsze rozwijanie współpracy w zakresie weryfikacji efektów kształcenia, szczególnie w zakresie przedmiotów praktycznych.
- Warto rozwijać, intensyfikować i rozszerzać współpracę w ramach Rady Interesariuszy.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i

zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

- 4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów.

1. Ocena – *w pełni*

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

4.1.

Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych dysponuje wystarczającą bazą dydaktyczną dla prowadzenia zajęć zarówno ogólnoakademickich, jak i praktycznych na ocenianym kierunku. Uczelnia dysponuje jednym pięciokondygnacyjnym budynkiem, w którym znajdują się sale wykładowe, pracownie informatyczne, sale do nauki języków obcych, a także sale fitness i pracownia gastronomiczna. W sali ćwiczeniowej dla celów gastronomicznych znajduje się niezbędny sprzęt kuchenny, z tym że wykorzystywana jest również zewnętrzna pracownia gastronomiczna (w Palczewie). Dwie pracownie informatyczne wyposażone są w płaskoekranowe komputery ze stałym łączem internetowym. W pracowni tej wykorzystuje się specyficzne programy komputerowe przydatne w obsłudze ruchu turystycznego. Liczba komputerów jest wystarczająca w stosunku do liczby osób w grupach ćwiczeniowych. Sale do nauki języków obcych – pracownie językowe wyposażone są w specjalistyczny sprzęt, a sale wykładowe w sprzęt multimedialny i audiowizualny wykorzystywany w trakcie wykładów i prezentacji podczas konwersatoriów.

Prowadzenie zajęć dotyczących praktycznego przygotowania do zawodu jest możliwe na terenie Uczelni i na terenie ośrodka w Palczewie (60 km od Warszawy – Biały Pałac Palczew), gdzie znajduje się profesjonalne zaplecze kuchenne-gastronomiczne, sale konferencyjne i restauracyjne, a także pokoje hotelowe oraz strefa SPA. Studenci ocenianego kierunku mogą tam zdobywać praktyczne umiejętności wskazywane w koncepcji kształcenia. Wysoko można ocenić także w infrastrukturze dydaktycznej Uczelni pracownie językowe ze specjalistycznym sprzętem, a także pracownie informatyczne. W trakcie wizytacji prowadzone były prace budowlano-remontowe, które podniosą standard prowadzenia zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku.

Salę dydaktyczną, w większości wyposażoną w sprzęt prezentacyjny. Dwie sale informatyczne, salę językową oraz aulę posiadają projektory oraz nagłośnienie służące do pracy ze studentami. W pełni wyposażona sala do zajęć z wychowania fizycznego znajduje się w podziemiach budynku i składa się z dwóch części, które w zależności od potrzeb są dopasowywane pod kątem powierzchni.

Swoje bazy, np. w ramach praktyk udostępniają także podmioty zewnętrzne. Baza dydaktyczna jest wystarczająca do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu. Wskazane jest wprowadzenie większej ilości rozwiązań z zakresu nowej technologii, np. tablice interaktywne, wizualizery, itp.

Z punktu widzenia studentów jednostka dysponuje wystarczającą liczbą pomieszczeń dydaktycznych. W ocenie studentów pracownie komputerowe nie mają wystarczającego wyposażenia, jednak jednostka deklaruje poprawę tego stanu w najbliższym czasie i podjęła już działania w tym obszarze. W ocenie studentów brak jest odpowiedniego, własnego zaplecza związanego z zajęciami praktycznymi, pozwalającego na praktyczne przygotowanie do podejmowanego zawodu.

4.2

W budynku głównym Uczelni znajduje się dostępna dla studentów biblioteka, w ramach której znajduje się także mała, kameralna czytelnia. W bibliotece zgromadzono prawie 7.400 pozycji w katalogu EXEL. Przegląd dostępnej literatury pokazał, że biblioteka gromadzi najważniejsze czasopisma branży turystycznej, a także w ramach wymiany uzyskuje zeszyty naukowe uczelni polskich powiązane z kierunkiem *turystyka i rekreacja* (np. „Ekonomiczne problemy turystyki” – Uniwersytet Szczeciński, „Turystyka i rekreacja” – AWF Warszawa, „Folia Turistica” – AWF Kraków, Zeszyty Naukowe AWF w Katowicach, Zeszyty Naukowe Vistuli, „Turyzm” – Uniwersytet

Łódzki) i wiele innych. Dostępność literatury polecanej w sylabusach jest wystarczająca dla studentów. Biblioteka i czytelnia są czynne w soboty w godzinach 9.00-16.00, a dodatkowo w tych samych godzinach w dwie niedziele miesiąca, kiedy odbywają się zjazdy na studiach niestacjonarnych dla kierunku *turystyka i rekreacja*. Praca biblioteki jest wydłużona w piątki do 18.00. W Bibliotece dostępne są także materiały multimedialne, płyty CD i DVD, a także materiały popularno-naukowe i przewodniki oraz encyklopedie. Czytelnia wyposażona jest w stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Zapewniony jest również dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Dostęp do baz elektronicznych pełnotekstowych jest wystarczający. Nieco mała jest powierzchnia biblioteki i czytelnia.

Dostępność do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach poszczególnych przedmiotów jest dla studentów całkowicie wystarczająca (m.in. literatura z zakresu zarządzania, ekonomii, marketingu i informatyki). Biblioteka w opinii studentów jest dobrze wyposażona i posiada literaturę obowiązkową i zalecaną przez nauczycieli akademickich. Godziny otwarcia biblioteki są według studentów dostosowane do ich potrzeb, w tym wynikających z niestacjonarnej formy studiów i umożliwiają swobodne korzystanie z zasobów wszystkim zainteresowanym.

4.3

Prowadzone kształcenie na odległość (o charakterze uzupełniającym) umożliwia pracownikom i studentom dostęp do uczelnianej platformy e-learningowej (platforma e-School). Materiały dydaktyczne na tej platformie są udostępniane wyłącznie studentom Uczelni. Platforma udostępnia też informacje o sylabusach poszczególnych przedmiotów, a często także testy i zadania sprawdzające zrozumienie treści wykładów. Znaczenie możliwości wykorzystywania platformy e-School jest duże, szczególnie wobec udziału obcokrajowców - studentów z Ukrainy w zajęciach.

3. Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna zapewnia dobre warunki dla realizacji założonych celów dydaktycznych i osiągnięcia zakładanych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Możliwości korzystania z pracowni informatycznych i językowych są zapewnione. Wyposażenie Uczelni w komputery jest wystarczające w stosunku do liczby studentów. Uczelnia dysponuje własnym obiektem naukowo-konferencyjnym, w którym studenci kierunki mają możliwość osiągnięcia zakładanych umiejętności praktycznych. Studenci mają dostęp do wszystkich pozycji literatury obowiązkowej i zalecanej w kartach przedmiotów.

4. Zalecenia

- Zalecane jest wprowadzenie większej ilości urządzeń z zakresu nowych technologii (m.in. tablice interaktywne, wizualizery).
- Należy rozwijać własną bazę dydaktyczną pozwalającą na realizację przedmiotów praktycznych.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

- 5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *
- 5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.
- 5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *
- 5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.
- 5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie

spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena – **znacząco**

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi 5.1.

Podczas spotkania studentów z ZO PKA, studenci przyznali, że odbywające się formy kształcenia są mało praktyczne. Większość form zajęć stanowią wykłady, które nie przygotowują w pełni studentów do działań na rynku pracy. Także metody kształcenia stosowane podczas zajęć są mało zróżnicowane, przez co motywacja studentów do nauki spada. Głównie znanymi mechanizmami motywacji studentów są stypendium Rektora oraz podwyższenie oceny z ostatecznego wyniku ukończenia studiów.

Studenci zwrócili uwagę na dobrą dostępność nauczycieli akademickich zarówno drogą elektroniczną oraz podczas godzin konsultacyjnych. Kontakt jest bezproblemowy i wspiera studentów w rozwijaniu swoich zainteresowań.

W Uczelni działają 2 koła naukowe i kółko zainteresowań w zakresie działania kierunku. Ich działania są wspomagane przez opiekunów. Ze strony Uczelni wsparcie finansowe ich działań skupione jest na dofinansowaniu wyjazdów na konferencje. Studenci uważają, że nie są dostatecznie informowani o projektach badawczych odbywających się na Uczelni, przez co nie mają szansy brania w nich udziału. Wszystkie informacje na temat pomocy materialnej znajdują się regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych w Warszawie. Studenci mają świadomość możliwości ubiegania się o stypendia.

5.2.

Uczelnia umożliwia studentom udział w mobilności międzynarodowej w ramach programu Erasmus+. W opinii studentów oferta mobilności studenckiej przedstawiona przez Uczelnię jest klarowna, a wszystkie niezbędne informacje można znaleźć na stronie internetowej. Zasady podjęcia wyjazdów są jasne i zachęcają do korzystania z nich. Wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za wyjazdy studentów i służy pomocą w kwestiach mobilności.

W momencie wizytacji Uczelnia współpracowała głównie z czterema uniwersytetami zagranicznymi w Hiszpanii oraz na Węgrzech i Cyprze. Na kierunku *turystyka i rekreacja* możliwe jest także podjęcie praktyk w szerokiej ofercie firm w kraju oraz za granicą. Studenci mieli również możliwość nawiązania współpracy z dowolnymi firmami, aby odbyć tam praktyki. Należy pozytywnie ocenić zaangażowanie studentów w wyjazdy zagraniczne.

Dla studentów przyjeżdżających z różnych krajów, warto zadbać o więcej informacji w językach obcych (opisy sal, pomieszczeń, informacje dotyczące aktywności, przynajmniej w języku angielskim).

5.3.

Jednostka, poprzez liczne kontakty z otoczeniem zewnętrznym organizuje studentom możliwość uczestniczenia w wielu wydarzeniach branżowych, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Studenci bardzo często po odbyciu praktyk otrzymują propozycje pracy w miejscach, gdzie odbywali praktyki, co świadczy o skuteczności udzielanego wsparcia.

Sporadycznie odbywają się wydarzenia związane z branżą turystyki i rekreacji w których studenci biorą udział. Zazwyczaj są to wydarzenia, w których biorą udział firmy współpracujące z Uczelnią. Według studentów jest niewystarczająca możliwość spotkań z gronem środowiska gastronomicznego. Studenci przebywający na praktykach w firmach zazwyczaj są przeprowadzani przez wszystkie etapy działalności w przedsiębiorstwie. To sprawia, że nabywają większe doświadczenie w zakresie działania całej branży i są lepiej przygotowani do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy traktują studentów jako przyszłych pracowników i starają się zatrudniać ich po odbyciu praktyk lub staży.

Na uczelni funkcjonuje Biuro Karier, ale studenci nie korzystają zazwyczaj z usług tej jednostki, poza pomocą w organizacji praktyk zawodowych. Zapewnia ono głównie organizację płatnych kursów. Biuro Karier prowadzi również sekcję ogłoszeń o pracę/staże/płatne praktyki

zarówno w sferze internetowej, jak i w tradycyjnych gablotach. Strona internetowa prezentująca te dane jest uboga w treści i same ogłoszenia. Oferta w gablotkach jest prezentowana na pierwszym piętrze Uczelni nieopodal dziekanatu.

5.4.

Na wizytowanym kierunku nie studiują osoby z niepełnosprawnością, w związku z czym ocena rzeczywistego wsparcia nie jest w pełni możliwa. Szczegółowe zapisy dotyczące wsparcia studentów z niepełnosprawnością zawarto w Regulaminie Studiów. Uczelnia nie powołała osoby odpowiedzialnej za osoby niepełnosprawne, jednak deklaruje podjęcie stosownych działań gdyby taka pomoc była potrzebna, są to m.in: dostosowanie formy egzaminów i zaliczeń, pomoc w sporządzaniu notatek, zindywidualizowany plan zajęć. Studenci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą otrzymać, zgodnie z regulaminem pomocy materialnej, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych.

5.5.

Studenci wizytowanego kierunku pozytywnie oceniają pracę dziekanatu oraz pozostałych jednostek administracyjnych Uczelni, w tym związanych z obsługą systemu pomocy materialnej. Godziny dyżurów są odpowiednie dla studentów, również dla studentów studiów niestacjonarnych. Wyjątkiem zgłoszonym przez studentów jest kwestura, w której studenci mogą opłacić czesne, która jest otwarta wyłącznie w dni robocze, co stanowi utrudnienie dla studentów studiów niestacjonarnych. Studenci negatywnie oceniają system przekazu informacji w zakresie planu zajęć, wskazują że często nie mają informacji, w której sali odbywają się dane zajęcia. Studenci ocenili pozytywnie system przyznawania stypendiów. Uznali Regulamin przyznawania pomocy materialnej za przejrzysty i zrozumiały. Również wnioski związane z przyznawaniem stypendiów w opinii studentów są intuicyjne i łatwe do wypełnienia. Uczelnia prowadzi rozbudowaną witrynę internetową, na której kandydaci na studia mogą znaleźć aktualną ofertę dydaktyczną.

3. Uzasadnienie

Studenci uczestniczący w procesie kształcenia nie mają zapewnionego odpowiedniego wsparcia rozwoju zawodowego przez stosowane formy i metody kształcenia. Brak jest również przekazu informacji dotyczących prac naukowych podejmowanych na kierunku. Uczelnia stworzyła dobre warunki do udziału studentów w krajowych oraz międzynarodowych programach mobilności.

Wsparcie studentów pod względem kontaktów z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy ogranicza się tylko do organizacji praktyk i prezentacji ofert pracy. Działalność Biura Karier jest prawie niezauważalna przez studentów i niedostosowana do specjalności prowadzonych na wizytowanym kierunku. Uczelnia zapewnia studentom niepełnosprawnym odpowiednie wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające pełny udział w procesie kształcenia. Nie wszystkie jednostki Uczelni są dostosowane w pełni do skutecznej obsługi studenckiej w zakresie procesu dydaktycznego, szczególnie studentów niestacjonarnych. Uczelnia pomaga studentom w procesie wchodzenia na rynek pracy poprzez liczne praktyki, staże i prezentację ofert pracy. Podczas praktyk, studenci przechodzą przez wszystkie szczeble funkcjonowania organizacji. Pozwala to pracodawcom określić ich kompetencje i dopasowanie do stanowisk.

4. Zalecenia

- Zaleca się wdrożenie działań wspierających studentów w procesie uczenia się, np. poprzez zwiększenie aktywizujących metod prowadzenia zajęć.
- Należy zwiększyć liczbę proponowanych opiekunów prac na studiach niestacjonarnych, aby zapewnić studentom lepsze wsparcie w procesie pisania pracy dyplomowej.
- Zaleca się organizację większej liczby spotkań studentów z gronem pracodawców z jakimi współpracuje Uczelnia.
- Uczelnia powinna wyznaczyć osobę do kontaktu ze studentami, aby usprawnić proces komunikacji. Studenci przyjeżdżają z różnych krajów, dlatego warto zadbać o więcej informacji w językach obcych (opisy sal, pomieszczeń, informacje dotyczące aktywności, przynajmniej w języku angielskim).

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

- 6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *
- 6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *
 - 6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,
 - 6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *
 - 6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,
 - 6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *
 - 6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *
 - 6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,
 - 6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,
 - 6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,
 - 6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.
- 6.2 Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został formalnie wprowadzony w Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych w 2012 roku. Aktualnym aktem prawnym regulującym kwestie zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni jest Uchwała Senatu z dnia 19.02.2014 r. Z opisu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia wynika, iż zostały określone cele systemu takie jak: stałe monitorowanie i podnoszenie jakości kształcenia, poziomu pracy dydaktycznej oraz tworzenie jednoznacznych procedur oceny metod i warunków kształcenia, w tym programu studiów. Zadeklarowano współpracę z otoczeniem społecznym i ekonomicznym w zakresie doskonalenia programów kształcenia, w tym kształtowania sylwetki absolwenta w odniesieniu do współczesnych potrzeb rynku pracy. W ramach systemu wskazano rodzaje badań w zakresie jakości kształcenia, arkusze ocen, a także opracowano szereg procedur.

Analiza dokumentacji wskazuje, iż formalnie struktura organizacyjna systemu nie została ściśle określona. Na szczęblu Uczelni za system odpowiedzialny jest Pełnomocnik Rektora ds. WSZJK, który uczestniczył w jego opracowaniu oraz wdrażaniu. Z rozmów przeprowadzonych w trakcie wizytacji wynika, iż na spotkania poświęcone jakości kształcenia i rozwiązaniom systemowym zapraszano osoby związane z konkretnie omawianą tematyką, jednak odbywały się one zazwyczaj bez udziału przedstawicieli studentów. W przypadku interesariuszy zewnętrznych współpraca została sformalizowana poprzez powołanie Rady Interesariuszy, jednak w ocenie Zespołu Oceniającego PKA za zasadne wydaje się określenie jej zakresu zadań i kompetencji. Struktura podejmowania decyzji, w tym zarządzania kierunkiem jest jasna i przejrzysta, a podejmowane działania świadczą o bieżącym monitoringu realizacji procesu kształcenia.

6.1.1

Realizowane efekty kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* zostały zatwierdzone przez Senat Uczelni w dniu 19.12.2012 r. W kształtowaniu efektów kształcenia uczestniczą głównie nauczyciele akademicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni. W związku z nieformalną strukturą organizacyjną wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dotychczas studenci nie byli zapraszani na spotkania, podczas których trwały prace zarówno nad WSZJK, jak i nad programami kształcenia.

Obecna współpraca opiera się na prowadzeniu systematycznych konsultacji, co więcej interesariusze zewnętrzni, jako przedstawiciele rynku pracy zostali formalnie włączeni do Rady Interesariuszy, która aktualnie zrzesza 8 przedstawicieli podmiotów, z którymi kooperuje Uczelnia. Istotnym źródłem wiedzy w określaniu efektów kształcenia są także wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów za pośrednictwem systemu ankietyzacji, zaliczonego do podstawowych narzędzi wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, jak również uwagi i sugestie kadry dydaktycznej czynnej zawodowo, która na bieżąco przenosi na proces kształcenia doświadczenie praktyczne zdobyte poza Uczelnią. A zatem w określaniu efektów kształcenia na kierunku zaangażowani są bezpośrednio przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, stanowiący kadrę wizytowanego kierunku, którzy uczestniczą w pracach nad programem kształcenia, a szczególnie praktyk zawodowych. Z przedłożonej dokumentacji potwierdzającej konsultacje i spotkania z otoczeniem społeczno-gospodarczym wynika, iż zwiększenie praktycznego wymiaru studiów prowadzonych na kierunku i jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy jest głównym celem Uczelni i podmiotów zewnętrznych, które zgłaszają zapotrzebowanie i chęć zatrudnienia przyszłych absolwentów wizytowanego kierunku. Ponadto zarówno absolwenci, jak i inni interesariusze zewnętrzni np. Mazowiecka Izba Turystyczna mieli decydujący wpływ na uruchomienie od roku akademickiego 2015/2016 na studiach I stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* specjalności „Hotelarstwo i gastronomia”, jako menedżerskich studiów hotelarskich, gdyż uważają, że w ramach kierunku *turystyka i rekreacja* absolwent studiów powinien posiadać wiedzę z zakresu zarządzania i marketingu oraz zasad funkcjonowania podmiotów z zakresu turystyki i rekreacji, natomiast w zakresie umiejętności powinien potrafić wykonywać zadania związane z obsługą turystów na wybranych stanowiskach pracy. W wyniku konsultacji programu kształcenia wizytowanego kierunku studiów z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, które miały miejsce w 2015 roku zwiększono liczbę godzin przeznaczonych na realizację takich przedmiotów jak: „*Rekreacja i animacja w turystyce*” oraz „*Prawo w turystyce*”. Ponadto w związku z wprowadzeniem profilu praktycznego zrezygnowano z zajęć z języka angielskiego, którego realizacja odbywała się w V semestrze studiów stacjonarnych I stopnia. Podejmowane działania związane z projektowaniem efektów kształcenia świadczą o wpływie na ten proces interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Studenci mają zapewnioną reprezentację w Senacie Uczelni. Samorząd studencki ma możliwość opiniowania programów kształcenia. Natomiast na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA studenci poinformowali, że nie mają i nie widzą swojego wpływu w procesie zmian efektów kształcenia.

6.1.2

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia za monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odpowiedzialni są: nauczyciele akademicy, w tym kierownik zakładu pod kierunkiem prorektora ds. nauki oraz opiekunowie praktyk z ramienia Uczelni i zakładu pracy, którzy monitorują poziom osiągania efektów kształcenia założonych do realizacji w ramach praktyk zawodowych. Podczas wizytacji zapewniono, iż monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania. Kierownik zakładu po zasięgnięciu opinii u nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku studiów, ze szczególnym uwzględnieniem opinii osób stanowiących minimum kadrowe dokonuje oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia. Ocena dokonywana jest raz w roku, której wyniki prezentowane są na posiedzeniu Senatu. W celu dokonania rzetelnej oceny przyjęto mierniki ilościowe i jakościowe, którymi są analiza rozkładu ocen i wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych. W jednostce nie istnieją mechanizmy pozwalające na samoocenę przez studentów poziomu osiągnięcia efektów kształcenia,

choć w ankiecie ewaluacyjnej jest zamieszczone miejsce na wypowiedź otwartą oraz pytanie czy *zajęcia dostarczały nowej wiedzy i pozwoliły uzyskać nowe umiejętności*, to jednak na obecną chwilę badanie to nie umożliwia jednoznacznego pomiaru poziomu osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Jak wskazuje przedłożone do wglądu podczas wizytacji sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* w roku ak. 2015/2016 przeprowadzone hospitacje były źródłem pozytywnych opinii. Opiekun praktyk monitoruje efekty kształcenia uzyskiwane w trakcie odbywanych praktyk studenckich na podstawie dzienniczka praktyk poświadczającego przebieg praktyki wraz ze stosownym wpisem zakładu pracy, ponadto wyrywkowo przeprowadza wizytacje miejsc, w których praktyki się odbywają. Środowisko studenckie nie jest uwzględnione w procesie monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia.

6.1.3

System weryfikacji efektów kształcenia opiera się głównie na zasadach określonych w Regulaminie Studiów, uszczegółowionych w kartach opisu przedmiotów. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na bieżąco podczas zajęć poprzez dyskusje, odpytywanie czy pracę w grupie. Osiągnięcia studentów są weryfikowane okresowo w formie kolokwium, prezentacji oraz egzaminów pisemnych, a także na etapie końcowym, podczas przygotowywania pracy dyplomowej, jak i egzaminu dyplomowego. Z rozmów przeprowadzonych w trakcie wizytacji wynika, że weryfikacja zakładanych efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie procesu kształcenia. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie przewiduje procedury kompleksowej i systematycznej oceny metod realizacji oraz form weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów wizytowanego kierunku studiów. Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej nie zawiera pytania umożliwiającego studentom ocenę przyjętych form i metod, choć mogą oni skorzystać z miejsca przeznaczonego w ankiecie na wypowiedź otwartą. W toku wizytacji uzyskano informację, iż studenci mają możliwość wyrażenia opinii o poprawności przejętej formy realizacji efektów kształcenia prowadzącemu przedmiot lub poprzez przedstawiciela w Samorządzie Studenckim. Przykładem wniesionego przez studentów postulatu jest realizacja przedmiotu „Turystyka kulinarna” nie tylko w formie wykładów, ale również ćwiczeń. Narzędziem wykorzystywanym w ramach WSZJK, umożliwiającym ocenę zgodności przyjętej formy realizacji efektów kształcenia z sylabussem przedmiotu jest hospitacja zajęć dydaktycznych oraz monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Wyniki z badań przeprowadzonych wśród absolwentów wskazują, iż stosowane formy i metody realizacji przedmiotów, specjalności w ramach kierunku są przydatne studentom i absolwentom na rynku pracy. Ponadto świadczą o poprawności metod, form oraz treści merytorycznych, wykorzystywanych w procesie dydaktycznym. Odpowiedzią na zgłoszone przez absolwentów postulaty jest wprowadzenie wielu elementów kształcenia praktycznego na wizytowanym kierunku studiów w celu lepszego przygotowania absolwentów do podjęcia przyszłej pracy zawodowej. Podobne przekonanie wypływa z przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych. W celu czuwania nad wykrywaniem i zapobieganiem plagiatów prowadzona jest analiza prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym Plagiat.pl. Prace pisane przez studentów są sprawdzane, a do prac są załączane raporty z tego oprogramowania.

Studenci nie mają wpływu na możliwości oceny stosowanych zasad oceniania. Wszystkimi zmianami zajmuje się Pełnomocnik ds. jakości kształcenia. Zasady oceniania są znane studentom oraz są obiektywne i sprawiedliwe. W Uczelni wdrożono procedurę antyplagiatową. Studenci są dobrze zaznajomieni z procedurą sprawdzania prac w systemie antyplagiatowym.

6.1.4

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie określa procedur dotyczących zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Uczelnia podjęła działania w tym zakresie, gdyż Senat Uczelni określił zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów w dniu 22.06.2016 r. W uchwale określono: zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, zakres kompetencji osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie postępowania wraz z wymaganą dokumentacją oraz tryb odwoławczy. Dotychczas na wizytowanym kierunku studiów nie potwierdzano efektów w trybie powyższej procedury.

6.1.5

Monitoring losów zawodowych absolwentów prowadzony jest przez uczelniane Biuro Karier od 2014 roku. Z przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji oraz przeprowadzonych rozmów wynika, iż tryb i zasady badania losów zawodowych absolwentów nie zostały jasno i przejrzysto doprecyzowane. Istnieje trudność w ustaleniu informacji o poszczególnych rocznikach absolwentów, jak często są obejmowane badaniem, nie wskazano także osoby odpowiedzialnej za analizę, gromadzenie i upowszechnienie wyników monitoringu. Ponadto informacje zgromadzone przez Biuro Karier nie odzwierciedlają w pełni odpowiedzi udzielonych na pytania zamieszczone w „Ankiecie dla absolwentów” stanowiącej załącznik nr 7 wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, której wzór został opracowany poprawnie. W szczególności pytania ankietowe dotyczą sposobu zatrudnienia absolwenta, przygotowania studenta do pracy, zgodności obecnej pracy z wykształceniem, satysfakcji z pracy itp. Ankiety zbierane są przed obroną przy składaniu pracy dyplomowej. Badania ankietowe uzupełniane są zapytaniami mailowymi do studentów z prośbą o podanie niezbędnych danych do śledzenia kariery absolwentów Uczelni.

Wyniki badań nie są jednak gromadzone w formie umożliwiającej ich wykorzystanie do doskonalenia programu kształcenia, gdyż Biuro Karier dysponuje jedynie wykazem firm zatrudniających studentów i absolwentów Uczelni. W toku wizytacji przedstawiono informacje, z których wynika, iż Uczelnia posiada stałe kontakty z absolwentami, a efektem tychże relacji jest dostosowanie programu kształcenia kierunku *turystyka i rekreacja* do potrzeb rynku pracy, właśnie poprzez przejście na praktyczny profil kształcenia. Zmiana profilu podyktowana była lepszym przygotowaniem absolwentów do przyszłej pracy zawodowej. Ponadto dokonując oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez absolwentów efektów kształcenia Uczelnia przeprowadziła analizę rynku pracy poprzez konsultacje wśród potencjalnych pracodawców oraz podmiotów, z którymi współpracuje w zakresie realizacji praktyk zawodowych. Na podstawie uzyskanych informacji wprowadzono do realizacji efekty kształcenia umożliwiające studentom nabycie kompetencji miękkich. Zgodnie z sugestiami pracodawców mając na uwadze zdobywanie umiejętności praktycznych powierzono prowadzenie zajęć praktykom – osobom posiadającym doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią.

6.1.6

Głównymi narzędziami wykorzystywanymi w ramach WSZJK, mającymi bezpośredni wpływ na prowadzoną politykę kadrową są hospitacje zajęć dydaktycznych oraz ankietyzacja wśród studentów. W ramach WSZJK dokonywana jest systematyczna i kompleksowa ocena kadry naukowo-dydaktycznej. Ocena obejmuje działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. W ramach działalności naukowej dokonuje się przeglądu: rozwoju naukowego w zakresie uzyskiwania stopni i tytułów naukowych, dorobku naukowego z afiliacją Wyższej Szkoły Turystyki i Języków Obcych, redagowanych czasopism naukowych, monografii, w tym poszczególnych rozdziałów monografii, recenzowania tekstów naukowych, udziału w konferencjach naukowych z wygłoszonym referatem, współpracy z ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą, udziału w projektach badawczo-dydaktycznych krajowych i zagranicznych, pozyskiwania grantów. W ocenie działalności dydaktycznej uwzględnia się realizację pensum dydaktycznego; działania podejmowane na rzecz dydaktyki, w tym uczestnictwo w przygotowaniu procesu dydaktycznego, poziom nauczania i aktualność przekazywanych treści, rzetelność wykonywanych obowiązków, kontakt ze studentami, opracowywanie pomocy dydaktycznych dla studentów, zajęcia prowadzone w języku obcym. W tejże części oceny uwzględniane są wyniki z oceny dokonanej przez studentów. Z kolei działalność organizacyjna obejmuje uczestnictwo w procesie dyplomowania, w tym w pracach komisji egzaminacyjnej, pełnienie funkcji opiekuna, recenzenta prac dyplomowych, prowadzenie kół naukowych, organizacja konferencji. Poza powyższymi kryteriami kwestionariusz oceny pracownika naukowo-dydaktycznego zawiera także opinię kierownika zakładu oraz ocenę innej działalności nauczyciela, w której wyróżnia się udział w rekrutacji kandydatów, budowanie marki i wizerunku Uczelni, nawiązywanie kontaktów ze sferą biznesu. Ocena okresowa nauczycieli akademickich przeprowadzana jest systematycznie i kompleksowo. Analiza arkuszy przedłożonych do wglądu Zespołu Oceniającego PKA podczas wizytacji potwierdza, iż opinie studentów sformułowane w procesie ankietyzacji są w niej uwzględniane. Wyniki oceny okresowej nauczycieli akademickich stanowią kluczowy czynnik wspierający władze Uczelni w doborze kadry, ponadto są miarą badania

efektywności prowadzonej polityki kadrowej w zakresie zatrudniania, oceny oraz doskonalenia i rozwoju pracowników. Systematycznie co roku w Wyższej Szkole Turystyki i Języków Obcych przeprowadzany jest przegląd rozwoju kwalifikacji pracowników pod kątem ustalenia możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych, badana jest również liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej, w tym dorobek naukowy, posiadane kompetencje pod kątem realizacji programu kształcenia, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią pod kątem upracticznienia kierunku, a także ustalenia obsady zajęć dydaktycznych oraz minimum kadrowego.

Pewnym problemem dotyczącym funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie monitorowania kadry jest nieskuteczne planowanie minimum kadrowego, szczególnie na studiach II stopnia. Istniejące procedury i praktyki monitorowania i oceny kadry naukowo – dydaktycznej powinny przeciwdziałać sytuacji, w której do minimum kadrowego zgłaszana jest osoba będąca na urlopie i nie mogąca w związku z tym prowadzić zajęć. W tym zakresie należałoby zwiększyć skuteczność stosowanych procedur.

W ramach prowadzonej polityki kadrowej stwarzana jest możliwość doskonalenia kadry dydaktycznej poprzez udział w różnego rodzaju szkoleniach oraz kursach doskonalących, mających na celu podnoszenie kompetencji dydaktycznych. Ponadto przed rozpoczęciem każdego semestru przeprowadzana jest rzetelna rewizja przydziału zajęć w celu sprawdzenia czy przydzielone zajęcia są zgodne z kwalifikacjami i kompetencjami osób je prowadzących. Jak ustalono w toku wizytacji w Uczelni nie wypracowano rozwiązań systemowych w zakresie przeglądu obsady dydaktycznej pod kątem sprawdzenia czy posiadany przez kadrę dorobek naukowy jest w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla kierunku *turystyka i rekreacja*, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla wizytowanego kierunku.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosowana jest procedura hospitacji zajęć dydaktycznych. Ustalane w Uczelni zasady przeprowadzania hospitacji wskazują, iż podlegają jej wszyscy nauczyciele akademicki, a w szczególności zajęcia prowadzone przez osoby, względem których studenci sformułowali uwagi w ankietach. Hospitacje mają charakter doradczo-konsultacyjny, przeprowadzane są zgodnie z przygotowanym harmonogramem. Wyniki ankietyzacji studentów, hospitacji zajęć dydaktycznych oraz przeglądu obsady dydaktycznej są podstawą do awansowania, nagradzania i podwyższania wynagrodzenia, ale także do rozwiązywania umowy. Podczas wizytacji przedstawiono informację, iż miały miejsce przypadki odsunięcia od zajęć, z kilkoma osobami nie przedłużono stosunku pracy, co potwierdza zmiany w minimum kadrowym dla wizytowanego kierunku studiów na rok akademicki 2016/2017. W przypadku kadry wspierającej proces kształcenia przyjętym rozwiązaniem w ramach systemu jest ocena pracowników dziekanatu dokonywana przez studentów w skali od 1 do 5. Ankieta wykorzystywana w ramach badania nie wskazuje przyjętych mierników lub kryteriów tejże oceny, dlatego też zamieszczone oceny są różnorodne i nie zawsze w pełni uzasadnione. Ponadto wyniki oceny pracowników dziekanatu nie zostały zgromadzone w formie raportu, co istotnie ogranicza możliwość podejmowania działań doskonalących. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie zawiera rozwiązań dotyczących oceny pracowników biblioteki.

6.1.7

Ocena nauczycieli akademickich dokonywana przez studentów odbywa się w procesie ankietyzacji, który służy podnoszeniu jakości zajęć dydaktycznych oraz wspiera prowadzenie polityki kadrowej Uczelni. Ponadto ankietyzacja wspomaga stosowanie nowoczesnych metod dydaktycznych oraz zapewnia właściwy dobór kadry dydaktycznej. Prowadzący zajęcia dydaktyczne są oceniani przez studentów anonimowo z wykorzystaniem ankiety wypełnianej w formie papierowej. Badania ankietowe przeprowadzane są podczas ostatnich zajęć w semestrze i obejmują wszystkich nauczycieli akademickich. Podczas wizytacji do wglądu Zespołu Oceniającego PKA przedłożono dokumentację potwierdzającą przeprowadzenie badania w postaci wypełnionych ankiet. W wyniku przeprowadzonych rozmów przedstawiono informację, iż studenci są zapoznawani z pozytywnymi efektami ankietyzacji podczas zajęć przez prowadzących, natomiast w przypadkach wymagających interwencji kierownika zakładu, bądź władz Uczelni sprawy są rozstrzygane indywidualnie. Ponadto stosowaną praktyką jest hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich, względem których studenci zgłosili zastrzeżenia. Wyniki z ankietyzacji są uwzględniane w okresowej ocenie

nauczycieli akademickich, co potwierdza wybiórcza analiza arkuszy przedłożonych do wglądu podczas wizytacji. Poprawy wymaga jednak sposób ich opracowania w formie np. raportu, gdyż aktualnie przyjęta praktyka uniemożliwia sformułowanie rekomendacji, uwag i zaleceń, będących podstawą do podjęcia działań doskonalących. Aktualnie wnioski z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów zostały wykorzystane do podjęcia decyzji o odsunięciu od zajęć, stąd też zidentyfikowano przypadki zmiany w przydziale zajęć dydaktycznych, ponadto z nielicznymi osobami na ich podstawie zdecydowano o nieprzedłużeniu zatrudnienia.

Jednak z punktu widzenia studentów działania te nie są dostrzegane. W ich opinii mechanizm ankietyzacji nie przewiduje wystarczającej informacji zwrotnej dla studentów, przez co nie widzą oni sensu oceniania zajęć. Nie zauważają oni żadnych zmian pod względem wpływu ankietyzacji na nauczycieli akademickich.

6.1.8

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia przewiduje ocenę jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, nie zawiera jednak procedury oceny środków wsparcia dla studentów, co potwierdziły rozmowy przeprowadzone w trakcie wizytacji, a także przedłożona do wglądu dokumentacja. Zakres oceny jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych wskazuje, iż obejmuje ona infrastrukturę dydaktyczną (sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe, w tym laboratoria komputerowe, wyposażenie w środki audiowizualne, dostęp studentów do komputerów w trakcie i poza zajęciami), liczebność studentów w grupach wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoryjnych, seminaryjnych, pomoce dydaktyczne (podręczniki, skrypty), wyposażenie biblioteki i czytelní, dostęp do komputerowych baz danych i katalogów w Uczelni i poza nią. Stosowane praktyki nie zawierają informacji dotyczących trybu oceny, wyznaczenia osób i gremiów odpowiedzialnych za przeprowadzenie oceny, sporządzenie raportu lub protokołu, jak również nie określa udziału interesariuszy wewnętrznych. Co więcej nie wskazuje sposobu opracowania, analizy, gromadzenia i upowszechnienia, a także wykorzystania wyników tejże oceny. W toku wizytacji przedstawiono informację, iż dotychczas procedura określona w ramach WSZJK nie została uruchomiona, natomiast w sposób nieformalny przeglądu zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej do realizacji procesu dydaktycznego dokonują Władze Uczelni wraz z pracownikami. Za przyjęte rozwiązanie systemowe wskazano proces ankietyzacji wśród studentów. W ocenie Zespołu Oceniającego PKA stosowana ankieta ewaluacyjna nie zawiera pytań dotyczących powyższych zagadnień, choć studenci mają możliwość wypowiedzenia się w ankiecie na dowolny temat w miejscu przeznaczonym na wypowiedź otwartą, z której często korzystają. Kwestionariusz ankiety umożliwia studentom wyłącznie ocenę infrastruktury w zakresie jej wyposażenia w sprzęt audiowizualny. W wyniku przyjętych mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz na podstawie uzyskanych informacji dokonywane są bieżące naprawy, remonty i zakupy. W przypadku środków wsparcia studentów, w tym udzielanych świadczeń z pomocy materialnej decyzja jest podejmowana na podstawie indywidualnych wniosków. Ponadto sprawy studenckie rozpatrywane są na podstawie zgłoszeń Samorządu Studenckiego. Cykliczne spotkania ze studentami, mające na celu pozyskanie ich opinii w zakresie oceny infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia nie są organizowane, gdyż za wystarczającą uznaje się możliwość bezpośredniego zgłaszania potrzeb studentów nauczycielom akademickim, przedstawicielom studentów działającym w Samorządzie Studenckim oraz Władzom Uczelni. W przypadku zasobów bibliotecznych przyjętym rozwiązaniem jest bieżące uzupełnianie pozycji na podstawie zgłoszeń poszczególnych pracowników.

Jednostka nie prowadzi powszechnego i systematycznego badania studentów w zakresie infrastruktury oraz środków wsparcia. W sposób nieformalny studenci mogą zgłosić swoje uwagi bezpośrednio do dziekana w trakcie zajęć, co studenci uznali za wystarczającą formę.

6.1.9

W ramach WSZJK nie są podejmowane działania mające na celu sprawdzenie czy przyjęty sposób gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia jest właściwy. W wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia nie została określona jego struktura organizacyjna, a zatem spotkania, podczas których omawiano kwestie związane z tematyką jakości kształcenia nie były protokołowane. Dotychczas w Uczelni nie sporządzano sprawozdań z przeglądu funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości

kształcenia. W ramach WSZJK identyfikuje się szereg działań mających na celu zapewnienie jakości kształcenia o charakterze zwyczajowo przyjętym, niesformalizowanym. W formie raportu nie zgromadzono wyników z ankietyzacji przeprowadzonej wśród studentów i absolwentów. Zastrzeżenia w zakresie gromadzenia, analizowania i dokumentowania informacji o działaniach dotyczących zapewniania jakości kształcenia zgłosili studenci uczestniczący w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA twierdząc, że nie otrzymują pełnej informacji dotyczącej wyników monitorowania jakości kształcenia oraz działań podejmowanych na ich podstawie.

6.1.10

Uczelnia zapewnia właściwy dostęp do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach. WSZJK zawiera ocenę systemu informacyjnego w zakresie terminowości ogłaszania wyników, publikacji informacji zamieszczanych na stronie internetowej Uczelni, w tym także związanych z ofertą studiów, możliwości wykorzystanych przez program Wirtualna Uczelnia. Opis procedury wskazuje, iż w ocenie uczestniczą interesariusze wewnętrzni, którymi są studenci i pracownicy Uczelni. Założenia systemowe nie wskazują narzędzia umożliwiającego systematyczną i kompleksową ocenę zasobów informacyjnych Uczelni, w tym publicznego dostępu do informacji o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Pracownicy i Władze Uczelni podejmują w tym zakresie działania o charakterze nieformalnym. W toku wizytacji nie przedstawiono jednak informacji dotyczących wyników z przeprowadzonej oceny systemu informacyjnego oraz zakresu działań doskonalących podjętych na jej podstawie. W przypadku studentów wykorzystywana w ramach WSZJK ankieta ewaluacyjna nie zawiera pytań dotyczących powyższych zagadnień. Studenci mogą jednak wypowiedzieć się na temat dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach w miejscu przeznaczonym w ankiecie na wypowiedź otwartą, aczkolwiek na podstawie przeprowadzonego podczas wizytacji wyrywkowego przeglądu wypełnionych ankiet w tym zakresie studenci nie wypowiadali się.

Studenci mają wgląd do informacji o programie i procesie kształcenia na wizytowanym kierunku również poprzez sylabusy, które są ogólnodostępne i przedstawiane studentom, ale także poprzez Karty informacyjne wypełniane przez nauczycieli i będące integralną częścią sylabusów. W Kartach informacyjnych znajdują się m.in.: tematyka wykładów i ćwiczeń oraz tryb zaliczania przedmiotów i liczba punktów ECTS. Ponadto studenci mają możliwość zapoznania się z niezbędnymi informacjami na początku zajęć dydaktycznych, podczas których przekazywane są wszystkie informacje na temat zaliczania przedmiotu, nabywanych efektów kształcenia i zasad organizacyjnych.

6.2.

Analiza wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pozwala na zidentyfikowanie działań, które świadczą o monitorowaniu skuteczności podejmowanych działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia. Informacje uzyskane podczas wizytacji wskazują na wiele przykładów, w których Uczelnia podjęła działania doskonalące wskutek postulatów zmiany lub zidentyfikowanych nieprawidłowości. Przykładem może być opisana wcześniej zmiana przedmiotu na I stopniu, postrzeganego jako bardziej przydatny dla studentów lub zmiana form zajęć. Dobrym przykładem zastosowania analizy informacji płynącej z rynku jest uruchomienie od roku akademickiego 2015/2016 na studiach I stopnia specjalności „Hotelarstwo i gastronomia”, jako menedżerskich studiów hotelarskich.

Mimo przykładów świadczących o istnieniu mechanizmu, który pozwala ocenić skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, podejmowane działania nie są jeszcze wystarczająco usystematyzowane. Analiza systemu wykazała, że niektóre z działań, pomimo, że są analizowane i diagnozowane, nie mają wystarczającego materiału analitycznego w postaci raportów, zaleceń, itp. Dotyczy to m.in. badania losów zawodowych absolwentów. W tym zakresie Uczelnia nie opracowuje wyników badań w formie (np. raportów), która umożliwiałaby ich wykorzystanie do doskonalenia programu kształcenia. Podobnie wyniki oceny pracowników dziekanatu nie zostały zgromadzone w formie raportu, co istotnie ogranicza możliwość podejmowania działań doskonalących. Przygotowywanie informacji sprawozdawczej z funkcjonowania poszczególnych elementów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w taki sposób, aby ułatwiała

podjęcie działań doskonalących jest słabą stroną systemu.

Można wobec powyższego stwierdzić, że Wydział dokonuje oceny skuteczności WSZJK i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów w ograniczonym zakresie.

3. Uzasadnienie

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został formalnie wprowadzony w Uczelni w 2012 roku. Z opisu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia wynika, iż zostały określone jego główne cele. Opis systemu wskazuje jednak, iż nie została w sposób jasny i przejrzysty określona jego struktura organizacyjna. Podejmowane działania związane z projektowaniem efektów kształcenia świadczą o wpływie na ten proces interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Uczelnia prowadzi intensywną współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a pracodawcy biorą czynny udział w pracach nad programami kształcenia oraz czuwają nad realizacją procesu kształcenia.

Ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dokonywana jest raz w roku, a wyniki prezentowane są na posiedzeniu Senatu. W celu dokonania rzetelnej oceny przyjęto mierniki ilościowe i jakościowe, którymi są analiza rozkładu ocen i wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych. System weryfikacji efektów kształcenia opiera się głównie na zasadach określonych w Regulaminie Studiów, uszczegółowionych w kartach opisu przedmiotów. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na bieżąco podczas zajęć poprzez dyskusje, odpytywanie czy pracę w grupie. Osiągnięcia studentów są weryfikowane okresowo w formie kolokwii, prezentacji oraz egzaminów pisemnych, a także na etapie końcowym, podczas przygotowywania pracy dyplomowej, jak i egzaminu dyplomowego. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie zawiera jednak procedury kompleksowej i systematycznej oceny metod realizacji oraz form weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studentów danego kierunku studiów.

Senat Uczelni określił zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Monitoring losów zawodowych absolwentów prowadzony jest przez uczelniane Biuro Karier od 2014 roku. Z przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji oraz przeprowadzonych rozmów wynika, iż tryb i zasady badania losów zawodowych absolwentów nie zostały jasno i przejrzysto doprecyzowane.

W ramach WSZJK dokonywana jest systematyczna i kompleksowa ocena kadry naukowo-dydaktycznej. Ocena obejmuje działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Jak ustalono w toku wizytacji w Uczelni nie wypracowano jednak rozwiązań systemowych w zakresie przeglądu obsady dydaktycznej pod kątem sprawdzenia czy posiadany przez kadrę dorobek naukowy jest w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia wskazanemu dla kierunku, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia zdefiniowane dla wizytowanego kierunku. Podobna uwaga dotyczy funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie planowania minimum kadrowego, szczególnie na studiach II stopnia.

Wyniki z ankietyzacji są uwzględniane w okresowej ocenie nauczycieli akademickich, co potwierdza wybiórcza analiza arkuszy przedłożonych do wglądu podczas wizytacji. Poprawy wymaga jednak sposób ich opracowania w formie np. raportu, gdyż aktualnie przyjęta praktyka uniemożliwia sformułowanie rekomendacji, uwag i zaleceń, będących podstawą do podjęcia działań doskonalących. W opinii studentów mechanizm ankietyzacji nie przewiduje wystarczającej informacji zwrotnej dla studentów, przez co nie posiadają informacji o podejmowanych w tym zakresie działaniach.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia przewiduje ocenę jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych. Również w sposób nieformalny studenci mogą zgłosić swoje uwagi bezpośrednio do dziekana. WSZJK nie posiada wypracowanych narzędzi umożliwiających ocenę środków wsparcia studentów. Udział studentów, jako interesariuszy wewnętrznych w pracach nad WSZJK i jego doskonaleniem, w tym jakością procesu kształcenia jest ograniczony. Studenci mają mały wpływ na podejmowane decyzje związane z monitorowaniem oraz doskonaleniem procesu kształcenia.

Analiza systemu wykazała, że niektóre z działań, pomimo, że są analizowane i diagnozowane, to nie przyjęto zasad gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Przygotowywanie informacji sprawozdawczej (w postaci raportów, zaleceń), z funkcjonowania poszczególnych elementów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,

w taki sposób aby ułatwiała podjęcie działań doskonalących jest słabą stroną systemu.

Mimo przykładów świadczących o istnieniu mechanizmów, które pozwalają zapewnić skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, podejmowane działania nie są jeszcze pełne i wystarczająco usystematyzowane. Analiza systemu wykazała, że niektóre z działań nie mają wystarczającego materiału analitycznego w postaci raportów, zaleceń, itp. Dotyczy to m.in. badania losów zawodowych absolwentów. Brak skuteczności systemu zaobserwowano również w zakresie ustalania minimum kadrowego.

4. Zalecenia

- W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia należy określić jego strukturę organizacyjną z uwzględnieniem wszystkich grup interesariuszy, w tym przedstawicieli studentów.
- Wszystkie procedury powinny określać osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania, kryteria oceny i jej zakres, udział interesariuszy, sposób gromadzenia, analizowania, dokumentowania i upowszechnienia wyników.
- W przypadku oceny przez studentów nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces kształcenia należy określić sposób opracowania wyników wraz z przypisaniem osób i gremiów odpowiedzialnych za ich analizę, wykorzystanie, upowszechnienie i gromadzenie.
- W ramach WSZJK należy opracować i wdrożyć narzędzia umożliwiające ocenę środków wsparcia dla studentów.
- Zaleca się podjęcie działań mających na celu zwiększenie skuteczności działania systemu w zakresie ustalania minimum kadrowego.
- W ramach systemu należy uruchomić ocenę dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach. Wskazane jest umożliwienie studentom samooceny poziomu uzyskanych efektów kształcenia.
- Zaleca się większe włączenie studentów w działania doskonalące program kształcenia. Należy zapoznać studentów z działaniami podejmowanymi na podstawie ocen ankietyzacji zajęć. Środowisko studenckie powinno być włączone w wyrażanie opinii na temat infrastruktury dydaktycznej oraz wsparcia materialnego. Zaleca się organizowanie spotkań ze studentami, w celu przedstawienia wyników z monitorowania jakości procesu kształcenia, w tym oceny jakości kadry realizującej zajęcia dydaktyczne oraz zakresu działań podejmowanych na ich podstawie.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Analiza SWOT zaprezentowana w Raporcie Samooceny na ogół trafnie wskazuje wszystkie elementy tej analizy. Jako silne strony Uczelnia wskazała m.in. kadrę naukowo – dydaktyczną, włączanie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w celu doskonalenia poziomu jakości kształcenia oraz Uczelnia posiada własne zaplecze do realizacji programu kształcenia teoretycznego i praktycznego, w tym pracownię gastronomiczną i nowoczesne laboratorium językowe. Nie w pełni potwierdzenie znalazła silna strona sformułowana jako kadra naukowo – dydaktyczna, ponieważ, z punktu widzenia minimum kadrowego Uczelnia nie jest w stanie zapewnić wystarczającej liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe ocenianego kierunku.

Opinie wyrażane podczas wizytacji prowadzą do wniosku, że Uczelnia, mimo wszystko, powinna położyć większy nacisk na rozwijanie własnej bazy, szczególnie do zajęć specjalistycznych.

Uczelnia dobrze identyfikuje szanse związaną z dynamicznym rozwojem turystyki w skali globalnej, a zwłaszcza turystyki biznesowej. Widoczne są wysiłki Uczelni ukierunkowane na wykorzystanie tej szansy. Przykładem są szerokie kontakty Uczelni z otoczeniem społeczno – gospodarczym, w szczególności prowadzenie kształcenia na specjalności „Hotelarstwo i gastronomia”, jako menedżerskich studiów hotelarskich.

Dobre praktyki

Nie stwierdzono

